

Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela

I. Potrzeba i cel wydania ustawy.

Celem projektowanej regulacji jest wprowadzenie zmian w pragmatyce zawodowej nauczycieli, które będą służyły podnoszeniu jakości pracy szkoły poprzez: wzmocnienie motywacyjnego charakteru wynagrodzeń nauczycieli, zwiększenie roli doskonalenia umiejętności zawodowych nauczycieli zgodnie z potrzebami uczniów, poprawę organizacji pracy szkoły oraz włączenie rodziców w sprawy istotne dla szkoły w szerszym niż dotychczas zakresie.

Obowiązujące przepisy regulujące status zawodowy nauczyciela nie zawsze przystają do wyzwań współczesnej edukacji. Dlatego proponuje się zmiany służące poprawie organizacji pracy szkoły, która powinna kształtować się w oparciu o zmotywowanych i wykształconych nauczycieli, uczestniczących w doskonaleniu zawodowym ukierunkowanym na potrzeby szkoły i uczniów. Zaproponowane zmiany mają ponadto na celu uporządkowanie niektórych aspektów pracy nauczyciela w taki sposób, aby zapewnić uczniom jak najlepsze warunki korzystania z zajęć realizowanych w ramach statutowych zadań szkoły oraz poprawić organizację pracy szkoły, jak również, aby usprawnić komunikację między nauczycielem, a rodzicami uczniów. Proponowane w tym zakresie zmiany wychodzą naprzeciw oczekiwaniom związanym z funkcjonowaniem szkoły w życiu lokalnej społeczności.

II. Szczegółowa charakterystyka proponowanych zmian.

- 1. Zastąpienie średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego wskaźnikami kalkulacyjnymi środków ogółem przeznaczonych na wynagrodzenia nauczycieli oraz zmiana sposobu rozliczania środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli (art. 1 pkt 12 lit. b-e, pkt 13, 14, pkt 19, pkt 31 lit. b i d oraz art. 9 projektu ustawy).**

Celem zmian w zakresie wynagradzania nauczycieli jest wzmocnienie ich motywacyjnego charakteru oraz umożliwienie kształtowania wynagrodzeń nauczycieli w sposób bardziej elastyczny, przy jednoczesnym zagwarantowaniu w danej jednostce samorządu terytorialnego wydatkowania na ten cel środków finansowych co najmniej na poziomie określonym w ustawie – Karta Nauczyciela.

Obowiązujące przepisy art. 30 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela określają wysokość średniego wynagrodzenia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego, tj. dla:

- 1) nauczyciela stażysty - 100 %,
- 2) nauczyciela kontraktowego - 111 %,
- 3) nauczyciela mianowanego - 144 %,
- 4) nauczyciela dyplomowanego - 184 %

- kwoty bazowej, określanej dla nauczycieli corocznie w ustawie budżetowej.

Jednocześnie przepisy art. 30a ustawy – Karta Nauczyciela zobowiązują jednostki samorządu terytorialnego do osiągania, na poszczególnych stopniach awansu zawodowego nauczycieli, wysokości średnich wynagrodzeń.

Rozwiązanie to utrudnia właściwe kształtowanie wynagrodzeń nauczycieli oraz prowadzenie efektywnej polityki motywacyjnej. W celu osiągnięcia wysokości średnich wynagrodzeń na poszczególnych stopniach awansu zawodowego, niejednokrotnie konieczne jest podniesienie niektórych składników wynagrodzenia na tych stopniach awansu zawodowego, na których wynagrodzenie jest niższe od średniego. W rezultacie składniki wynagrodzenia nauczycieli

o charakterze motywacyjnym nie zawsze trafiają do najlepszych nauczycieli, lecz do nauczycieli z grupy awansu zawodowego, w której zachodzi konieczność zwiększenia środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli w celu osiągnięcia wysokości średniego wynagrodzenia.

Dlatego też projekt ustawy przewiduje zastąpienie średnich wynagrodzeń nauczycieli, określonych dotychczas w art. 30 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela - wskaźnikami kalkulacyjnymi środków ogółem przeznaczonych na wynagrodzenia nauczycieli. Zgodnie z projektowanym art. 30 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, organ prowadzący szkołę będzie wydatkował w roku kalendarzowym łącznie na wynagrodzenia nauczycieli na wszystkich stopniach awansu zawodowego kwotę równą sumie iloczynów liczby etatów nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego z poszczególnych miesięcy roku kalendarzowego i następujących wskaźników odpowiednio dla:

- 1) nauczyciela stażysty - 100 %,
- 2) nauczyciela kontraktowego - 111 %,
- 3) nauczyciela mianowanego - 144 %,
- 4) nauczyciela dyplomowanego - 184 %

- kwoty bazowej, określanej dla nauczycieli corocznie w ustawie budżetowej.

W świetle projektowanego art. 30 ust. 6 ustawy – Karta Nauczyciela organ prowadzący szkołę będzie konstruował regulamin w taki sposób, aby wysokość środków wydatkowanych w roku kalendarzowym na wynagrodzenia nauczycieli w szkołach prowadzonych przez tę jednostkę samorządu terytorialnego, uwzględniała wymóg wydatkowania środków ustalonych z zastosowaniem wskaźników kalkulacyjnych łącznie dla nauczycieli na wszystkich stopniach awansu zawodowego.

W konsekwencji zastąpienia średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego wskaźnikami kalkulacyjnymi środków ogółem przeznaczonych na wynagrodzenia nauczycieli zmianie ulegną wszystkie przepisy ustawy – Karta Nauczyciela, które odnoszą się do średnich wynagrodzeń nauczycieli, w tym art. 30 ust. 7, 7a i 8, art. 30a i 30b, art. 49 ust. 1 pkt 2 i 3, art. 70a ust. 3 i 4.

W wyniku zmiany treści upoważnień zwartych w art. 30 ust. 7 i 7a ustawy – Karta Nauczyciela, utracą moc: rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2009 r. w sprawie dodatków do wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw dla nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez organy administracji rządowej (Dz. U. Nr 60, poz. 494) oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 sierpnia 2009 r. w sprawie dodatków, wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw oraz innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy dla nauczycieli zatrudnionych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, rodzinnych ośrodkach diagnostyczno-konsultacyjnych oraz szkołach przy zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. Nr 141, 1153 oraz z 2013 r. poz. 484), i konieczne będzie wydanie nowych rozporządzeń.

W konsekwencji powyższego, zmianie ulegną także przepisy art. 30a ustawy – Karta Nauczyciela. Zgodnie z projektowanym rozwiązaniem, organ prowadzący szkołę będący jednostką samorządu terytorialnego będzie przeprowadzał analizę wysokości środków na wynagrodzenia nauczycieli w szkołach prowadzonych przez tę jednostkę samorządu terytorialnego, wydatkowanych w poprzednim roku kalendarzowym, w odniesieniu do wysokości kwoty, którą obowiązany jest wydatkować na wynagrodzenia nauczycieli, ustalonej zgodnie z art. 30 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela. W przypadku niewydatkowania w roku podlegającym analizie środków na wynagrodzenia nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego, w wysokości odpowiadającej wysokości kwoty, ustalonej zgodnie z art. 30 ust. 3, którą organ obowiązany jest wydatkować, organ prowadzący szkołę będzie ustalał kwotę różnicy między wysokością środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli w danym roku, a wysokością kwoty ustalonej zgodnie z art. 30 ust. 3.

Projektowane rozwiązanie nie wpłynie na zmianę łącznej wysokości środków, które jednostki samorządu terytorialnego w dalszym ciągu zobowiązane będą wydatkować na wynagrodzenia nauczycieli. Rozliczanie środków na wynagrodzenia nauczycieli będzie jednakże dokonywane łącznie na wszystkich stopniach awansu zawodowego, a nie jak dotychczas oddzielnie na poszczególnych stopniach awansu zawodowego. W ten sposób zagwarantowana zostanie ogólna suma środków na wynagrodzenia nauczycieli, a jednocześnie zarządzanie wynagrodzeniami zostanie uproszczone. Ułatwi to prowadzenie motywacyjnej polityki wynagradzania nauczycieli, będącej niezbędnym elementem w zapewnianiu wysokiej jakości pracy szkoły.

Ponadto, w projekcie ustawy doprecyzowany został przepis art. 30a ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela określający sposób podziału kwoty różnicy, o której mowa w art. 30a ust. 2, między nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego i pobierających wynagrodzenie w danym roku kalendarzowym, dla którego ustalono kwotę różnicy. Zgodnie z proponowanym brzmieniem, jednorazowy dodatek uzupełniający będzie przysługiwał tylko nauczycielom, którzy świadczyli pracę w roku, dla którego ustalono kwotę różnicy, natomiast nie otrzymają go nauczyciele, którym wypłacono wynagrodzenie, pomimo że rzeczywiście nie świadczyli pracy (np. przebywali na urlopie dla poratowania zdrowia).

Na skutek zmiany treści upoważnienia zawartego w art. 30a ust. 7 ustawy – Karta Nauczyciela utraci moc rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 stycznia 2010 r. w sprawie sposobu opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2010 r. Nr 6, poz. 35, oraz z 2011 r. Nr 143, poz. 838) i konieczne będzie wydanie nowego rozporządzenia.

W związku z faktem, iż planowane zmiany wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2014 r. ustanowiono w art. 9 przepis przejściowy, zgodnie z którym analiza poniesionych w 2013 r. wydatków na wynagrodzenia nauczycieli, ustalenie kwoty różnicy, wypłata jednorazowego dodatku uzupełniającego oraz sporządzanie sprawozdania z wysokości środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli, o których mowa w art. 30a ustawy – Karta Nauczyciela, będą dokonywane według dotychczasowych przepisów.

2. Ujednoczenie wysokości tzw. dodatku wiejskiego i uwzględnienie go w rozliczaniu środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli (art. 1 pkt 12 lit. a i pkt 20 lit. b projektu ustawy).

Obecnie nauczycielowi posiadającemu kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela, zatrudnionemu na terenie wsi lub w mieście liczącym do 5.000 mieszkańców, przysługuje odrębny dodatek w wysokości 10% wynagrodzenia zasadniczego, tzw. dodatek wiejski (art. 54 ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela). Regulacja ta powoduje, że każdorazowo ze wzrostem wysokości wynagrodzenia zasadniczego wzrasta również kwota tzw. dodatku wiejskiego, co nie jest uzasadnione. Mając na uwadze powyższe, w art. 54 ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela ustala się stałe kwoty tzw. dodatku wiejskiego dla nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego.

Ponadto, doprecyzowane zostały warunki otrzymania tzw. dodatku wiejskiego. Obecnie, oprócz wymogu posiadania przez nauczyciela kwalifikacji do zajmowania danego stanowiska, podstawą otrzymania tego dodatku jest zatrudnienie na terenie wsi lub w mieście liczącym do 5.000 mieszkańców. Drugi z wymienionych warunków rodzi problemy interpretacyjne, gdyż nie zawsze nauczyciel zatrudniony na terenie wsi lub w mieście liczącym do 5.000 mieszkańców, świadczy tam pracę. Zgodnie z projektowaną regulacją, przesłankami przyznawania dodatku jest miejsce świadczenia pracy znajdujące się na terenie wsi lub w mieście liczącym do 5.000 mieszkańców, a ponadto wymiar zatrudnienia (nie niższy niż połowa obowiązującego wymiaru zajęć), a nie jak dotychczas - ogólna okoliczność zatrudnienia na tym terenie. Dodatek ustalany będzie proporcjonalnie do obowiązkowego wymiaru zajęć.

Ze względu na to, że tzw. dodatek wiejski stanowi w praktyce część wynagrodzenia nauczycieli, proponuje się również, aby środki na dodatek wiejski były wliczane do wysokości środków na wynagrodzenia nauczycieli, które jednostka samorządu terytorialnego będzie obowiązana wydatkować w roku budżetowym. W związku z powyższym, dodatek ten został uwzględniony w art. 30 ust. 1 pkt 4 ustawy – Karta Nauczyciela.

3. Zniesienie niektórych uprawnień socjalnych nauczycieli nieadekwatnych do współczesnych realiów społeczno – gospodarczych (art. 1 pkt 11, pkt 20 lit. a i c, pkt 21 – 23, pkt 47 i pkt 49 oraz art. 2, art. 4, art. 5, art. 12 – 14 projektu ustawy).

W zakresie uprawnień nauczycieli o charakterze socjalnym, obowiązują uregulowania wprowadzone w 1982 r., które w obecnych realiach społeczno-gospodarczych utraciły swój pierwotny cel lub też zostały objęte innymi narzędziami polityki socjalnej państwa, dostępnymi dla wszystkich obywateli. W związku z powyższym, w projektowanej ustawie uchyla się przepisy ustawy – Karta Nauczyciela dotyczące dodatku mieszkaniowego, zasiłku na zagospodarowanie, prawa do lokalu mieszkalnego, prawa do osobistego użytkowania działki gruntu szkolnego, prawa do zajmowania mieszkań w budynkach szkolnych i użytkowanych przez szkoły (uchylenie w art. 54 ust. 1-4 i 6-8, art. 56, art. 58, art. 60 oraz art. 61).

Zniesienie wymienionych uprawnień socjalnych nastąpi z zachowaniem zasady ochrony praw nabytych. Nauczyciel, nauczyciel będący emerytem lub rencistą albo nauczyciel pobierający nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, który w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy będzie korzystał z prawa do lokalu mieszkalnego na terenie gminy, w której położona jest szkoła lub z prawa do osobistego użytkowania działki gruntu

szkolnego, zachowa te uprawnienia do końca okresu, na jaki zostały mu przyznane (art. 12 projektu ustawy).

Nauczyciele, którzy do dnia wejścia w życie projektowanej ustawy spełnili warunki otrzymania jednorazowego zasiłku na zagospodarowanie, określone w art. 61 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, zachowają prawo do tego zasiłku (art. 13 projektu ustawy).

Nauczyciele, którym do dnia wejścia w życie projektowanej ustawy przysługiwał nauczycielski dodatek mieszkaniowy, zachowają prawo do tego dodatku w dotychczasowej wysokości do dnia ustania przesłanek jego przyznania lub wygaśnięcia albo rozwiązania stosunku pracy. Dodatek ten nie będzie wliczany do składników wynagrodzenia, o których mowa w art. 30 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela (art. 14 projektu ustawy).

Proponowana zmiana spowoduje przesunięcie alokacji środków dotychczas przeznaczanych na finansowanie wymienionych uprawnień o charakterze socjalnym, a w konsekwencji przyczyni się do zwiększenia efektywności wydatków na inne potrzeby szkoły oraz do zapewnienia odpowiedniej jakości edukacji. W rezultacie zaproponowanej zmiany jednostki samorządu terytorialnego będą mogły przesunąć środki finansowe m.in. na wzmocnienie motywacyjnych składników wynagrodzenia nauczycieli lub poprawę warunków pracy nauczycieli, adekwatnie do lokalnych potrzeb.

4. Doprecyzowanie zasad przeznaczania środków wyodrębnianych przez organy prowadzące na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli (art. 1 pkt 31 lit. a, c i e oraz art. 15 projektu ustawy).

W budżetach organów prowadzących szkoły wyodrębnia się środki na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli z uwzględnieniem doradztwa metodycznego – w wysokości 1% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli, z wyłączeniem finansowania publicznych placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego (art. 70a ust. 1 i 2 ustawy – Karta Nauczyciela). Obecnie przepisy nie precyzują jednak zakresów doskonalenia zawodowego, na które przeznaczają się ww. środki, co może powodować nieefektywność ich wydatkowania. W związku z powyższym, projekt przewiduje dodanie w art. 70a ustawy – Karta Nauczyciela ust. 1b, w którym określony będzie zakres doskonalenia zawodowego, na który będzie mogło być przeznaczone dofinansowanie ze środków na doskonalenie zawodowe wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły.

Nowe rozwiązanie przewiduje, że powyższe środki będą przeznaczane na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie:

- 1) wynikającym z kierunków realizacji przez kuratorów oświaty polityki oświatowej państwa, ustalonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania zgodnie z art. 35 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemie oświaty,
- 2) wymagań stawianych wobec szkół, których spełnianie jest badane przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny, zgodnie z przepisami w sprawie nadzoru pedagogicznego,
- 3) realizacji podstaw programowych, w tym opracowywania programów nauczania,
- 4) diagnozowania potrzeb uczniów i indywidualizacji procesu nauczania i wychowania,
- 5) przygotowania do dokonywania analizy wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego, wyników sprawdzianu i egzaminów, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o systemie oświaty, oraz korzystania z tych analiz w celu doskonalenia umiejętności zawodowych nauczycieli,

- 6) potrzeb zdiagnozowanych na podstawie analizy wyników i wniosków z nadzoru pedagogicznego oraz wyników sprawdzianu i egzaminów, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o systemie oświaty,
- 7) potrzeb wynikających z kierunków lokalnej polityki oświatowej,
- 8) doskonalenia zawodowego dyrektorów szkół w zakresie zarządzania oświatą.

W konsekwencji powyższych zmian, doprecyzowaniu ulega także upoważnienie zawarte w art. 70a ust. 6 ustawy – Karta Nauczyciela, co spowoduje utratę mocy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków (Dz. U. Nr 46, poz. 430) oraz konieczność wydania nowego rozporządzenia na podstawie zmienionego upoważnienia.

Zmiana ta zapewni, że podejmowane przez nauczycieli formy doskonalenia zawodowego, finansowane ze środków wyodrębnionych na ten cel w budżetach organów prowadzących szkoły, będą coraz bardziej adekwatne do potrzeb danej szkoły i uczniów.

Zmiana nie będzie miała zastosowania do doskonalenia zawodowego nauczycieli rozpoczętego i niezakończonego przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy (art. 15 projektu ustawy).

5. Określenie wymiaru i terminu udzielenia nauczycielom urlopu wypoczynkowego w sposób umożliwiający lepszą organizację pracy szkoły i wykonywanie jej zadań statutowych (art. 1 pkt 24 – 28 i pkt 49 oraz art. 11 projektu ustawy).

Obecnie, zgodnie z ustawą – Karta Nauczyciela, nauczycielom szkół feryjnych przysługuje urlop wypoczynkowy w wymiarze odpowiadającym okresowi ferii zimowych i letnich oraz w czasie ich trwania (art. 64 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela). Dyrektor szkoły może zobowiązać nauczyciela do wykonywania w okresie ferii przez 7 dni prac określonych w ustawie. Katalog tych prac obejmuje: przeprowadzanie egzaminów, prace związane z zakończeniem roku szkolnego i przygotowaniem nowego roku szkolnego, opracowanie szkolnego zestawu programów i uczestniczenie w określonej formie doskonalenia zawodowego. Pozostałe dni, które zgodnie z organizacją roku szkolnego są dniami przerw świątecznych lub ustalonymi przez dyrektora szkoły dniami wolnymi od zajęć dydaktyczno-wychowawczych - są dniami pracy nauczyciela.

Zmiana przepisów art. 64 ustawy – Karta Nauczyciela dotyczących urlopu wypoczynkowego nauczycieli ma na celu precyzyjne określenie wymiaru urlopu wypoczynkowego, oraz w których dniach, mimo nieprowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, nauczyciel jest obowiązany do realizacji w szkole określonych zadań na polecenie dyrektora szkoły.

Nowelizacja przepisów dotyczy zmiany sposobu określenia wymiaru urlopu wypoczynkowego nauczycieli szkół feryjnych i zasad jego udzielania. Urlop wypoczynkowy nauczycieli zatrudnionych w pełnym obowiązkowym wymiarze zajęć w szkołach, w których organizacji pracy przewidziano ferie letnie i zimowe, będzie określony w wymiarze 47 dni roboczych w roku. W ramach ww. wymiaru urlopu wypoczynkowego nauczyciel będzie miał prawo do nieprzerwanego wypoczynku w wymiarze co najmniej 28 dni kalendarzowych,

a w przypadku dyrektora szkoły 14 dni kalendarzowych. Wymiar urlopu wypoczynkowego dla nauczyciela zatrudnionego w niepełnym obowiązkowym wymiarze zajęć będzie ustalany proporcjonalnie do obowiązkowego wymiaru zajęć nauczyciela.

Projekt określa również w odrębny sposób wymiar urlopu wypoczynkowego nauczyciela szkoły, w której organizacji przewidziano ferie szkolne, podejmującego pracę po raz pierwszy. Nauczycielowi podejmującemu pracę po raz pierwszy będzie przysługiwał urlop w wymiarze 30 dni w roku. W przypadku nawiązania stosunku pracy w trakcie roku kalendarzowego, nauczyciel będzie miał prawo do urlopu wypoczynkowego w wymiarze proporcjonalnym do okresu przepracowanego, zgodnie z Kodeksem pracy. Prawo do pierwszego urlopu wypoczynkowego nauczyciel taki nabędzie w ostatnim dniu poprzedzającym przerwę świąteczną lub w ostatnim dniu poprzedzającym ferie szkolne, a prawo do drugiego i kolejnych urlopów – w każdym następnym roku kalendarzowym.

Uregulowana została także kwestia urlopu dla nauczyciela, który w ramach jednego stosunku pracy realizuje obowiązki w szkole, w której organizacji pracy przewidziano ferie szkolne i w której nie są przewidziane ferie szkolne. Urlop ten określany będzie w wymiarze proporcjonalnym do obowiązkowego wymiaru zajęć realizowanych w danej szkole oraz wymiaru urlopu.

W rezultacie wprowadzonego rozwiązania nauczyciele będą mogli korzystać z urlopu wypoczynkowego nie tylko w okresie ferii zimowych i letnich, lecz we wszystkie dni, w które nie odbywają się w szkole zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze, a więc także w czasie 7 - 9 dni roboczych w okresie przerw świątecznych oraz 6 - 10 dni roboczych, które dyrektor szkoły ustali jako dni wolne od zajęć dydaktyczno – wychowawczych. W dniach wolnych od zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w których nauczyciel nie będzie korzystał z urlopu wypoczynkowego, będzie on wykonywał czynności określone w art. 42 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z poleceniem dyrektora szkoły.

Dyrektor szkoły będzie mógł natomiast wykorzystać urlop wypoczynkowy w ciągu całego roku, a nie tylko w dni wolne od zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Takie rozwiązanie w stosunku do dyrektora szkoły jest uzasadnione charakterem zadań na tym stanowisku, związanych z zarządzaniem szkołą, które często muszą być wykonywane w dni wolne od zajęć.

Urlop wypoczynkowy dla nauczycieli i dyrektora szkoły będzie udzielany w szkołach zgodnie z planem urlopów. Plan urlopów dla nauczycieli będzie ustalał dyrektor szkoły, a dla dyrektora szkoły organ prowadzący szkołę, biorąc pod uwagę, odpowiednio, wnioski nauczycieli i dyrektora szkoły oraz konieczność zapewnienia prawidłowej organizacji pracy szkoły. W przypadku szkół i placówek prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego plan urlopów będzie ustalał odpowiednio: wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta, marszałek województwa. Planem urlopów będzie obejmowany pełny przewidziany ustawą wymiar urlopu, bowiem nie przewiduje się możliwości udzielania urlopu na żądanie nauczycielom, zatrudnionym zarówno w szkołach tzw. feryjnych, jak i nieferyjnych. Planowanie pełnego wymiaru urlopu wypoczynkowego nauczycieli wynika z potrzeby zapewnienia prawidłowej organizacji pracy szkoły.

Pozostałe dni robocze przypadające, w zależności od planu urlopów w szkole, w okresach ferii zimowych i letnich (wakacji), przerw świątecznych lub pozostałych dni wolnych od zajęć dydaktyczno – wychowawczych nauczyciele będą wykorzystywać na realizację zadań statutowych szkoły oraz doskonalenie zawodowe, zgodnie z poleceniem dyrektora. Katalog zadań, które w tym czasie zostaną powierzone nauczycielom, oprócz zadań związanych z organizacją pracy szkoły lub doskonaleniem zawodowym, zostanie uzupełniony o statutowe zadania szkoły.

Uregulowane zostały również sytuacje, w których wymiar urlopu wypoczynkowego ulegnie obniżeniu. Proponuje się, aby w stosunku do nauczyciela powracającego do pracy po trwającym co najmniej miesiąc okresie: urlopu bezpłatnego, tymczasowego aresztowania, odbywania kary pozbawienia wolności, nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy, urlopu dla poratowania zdrowia - wymiar urlopu ulegał proporcjonalnemu obniżeniu o okres nieprzepracowany w danym roku kalendarzowym.

W projekcie ustawy określone zostały również sytuacje powodujące przesunięcie ustalonego w planie urlopów urlopu wypoczynkowego nauczyciela na termin późniejszy. Jeżeli nie będzie możliwości udzielenia nauczycielowi urlopu wypoczynkowego w terminie późniejszym w dniach wolnych od zajęć dydaktycznych, urlopu będzie mógł być udzielony w ciągu całego roku kalendarzowego. Urlopu należy udzielić nauczycielowi w tym roku kalendarzowym, w którym nabył do niego prawo. Urlopu niewykorzystanego w powyższym terminie należy nauczycielowi udzielić najpóźniej do dnia 31 sierpnia następnego roku kalendarzowego.

Nauczyciele, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy nie wykorzystają należnego im urlopu uzupełniającego za niewykorzystany urlopu wypoczynkowy, będą korzystać z urlopu uzupełniającego na dotychczasowych zasadach (art. 11 projektu ustawy).

6. Doprecyzowanie celu przeznaczenia urlopu dla poratowania zdrowia, zmiana kryteriów jego przyznawania, wymiaru oraz zmiany w zakresie orzekania (art. 1 pkt 32 i 33 oraz art. 16 – 18 projektu ustawy).

Nauczyciele są jedną z nielicznych grup zawodowych, które są uprawnione do korzystania z urlopu dla poratowania zdrowia. Przepisy art. 73 ustawy – Karta Nauczyciela pozwalają na korzystanie z tego urlopu bardzo licznej grupie nauczycieli, w wysokim wymiarze i niekoniecznie w celu przeprowadzenia leczenia schorzenia mającego związek z wykonywaną pracą. Nauczyciel może bowiem skorzystać z urlopu dla poratowania zdrowia już po przepracowaniu 7 lat w szkole, w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia - jednak bez bliższego określenia charakteru takiego leczenia, co obejmuje także przeprowadzenie leczenia schorzenia niemającego związku z wykonywaną pracą. Łączny wymiar urlopu dla poratowania zdrowia może wynosić 3 lata. W okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia nauczyciel zachowuje prawo do comiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat oraz prawo do innych świadczeń pracowniczych, w tym dodatków socjalnych (np. dodatku mieszkaniowego, dodatku wiejskiego).

Obowiązujący szeroki zakres tego uprawnienia nie wydaje się uzasadniony. Nauczyciele, tak jak pracownicy innych grup zawodowych, w razie choroby mają prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, tj. wynagrodzenia chorobowego, czy zasiłku chorobowego. Obecny sposób ukształtowania urlopu dla poratowania zdrowia ma ponadto pewne negatywne aspekty dla organizacji pracy szkoły, w szczególności może zaburzać ciągłość procesu dydaktycznego w związku z fluktuacją kadr, co z kolei może mieć niekorzystny wpływ na jakość pracy z uczniem. Ponadto obowiązujące regulacje wiążą się z generowaniem dodatkowych, niepotrzebnych kosztów w zakresie wynagradzania nauczycieli, w tym nauczycieli zastępujących osoby korzystające z urlopu dla poratowania zdrowia. Dlatego też proponuje się zmianę przepisów art. 73 ustawy – Karta Nauczyciela. Urlop dla poratowania zdrowia będzie udzielany nauczycielowi w celu przeprowadzenia zaleconego leczenia choroby zagrażającej wystąpieniem choroby zawodowej lub choroby, w której powstaniu czynniki środowiska pracy lub sposób wykonywania pracy mogą

odgrywać istotną rolę. Przewiduje się, że urlop ten będzie mógł być udzielany również na leczenie uzdrowiskowe lub rehabilitację uzdrowiskową.

W związku z doprecyzowaniem przeznaczenia urlopu dla poratowania zdrowia zasadne jest, aby o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia w celu przeprowadzenia zalecanego leczenia orzekał, na podstawie wydawanego przez dyrektora szkoły skierowania na badania lekarskie, lekarz, który posiada uprawnienia do wykonywania badań profilaktycznych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 229 § 8 Kodeksu pracy, oraz ma zawartą umowę z jednostką służby medycyny pracy, z którą dyrektor szkoły zawarł umowę, o której mowa w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 125, poz. 1317, z późn. zm.), a nie jak dotychczas lekarz ubezpieczenia zdrowotnego leczący nauczyciela. Od orzeczenia, w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania, nauczyciel oraz dyrektor szkoły będą mogli wnieść odwołanie do wojewódzkiego ośrodka medycyny pracy, za pośrednictwem uprawnionego lekarza, który wydał orzeczenie. W przypadku, gdy orzeczenie lekarskie wydał uprawniony lekarz zatrudniony w wojewódzkim ośrodku medycyny pracy, odwołanie od tego orzeczenia należy wnieść do najbliższego ze względu na miejsce zamieszkania nauczyciela lub siedzibę szkoły instytutu badawczego w dziedzinie medycyny pracy. Koszty związane z orzekaniem o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia będzie ponosił pracodawca.

Urlopu dla poratowania zdrowia na leczenie uzdrowiskowe lub rehabilitację uzdrowiskową dyrektor szkoły będzie udzielał na podstawie potwierdzonego skierowania, o którym mowa w art. 33 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.), na okres ustalony w tym skierowaniu.

Ponadto, wydłużeniu ulegnie okres pracy w szkole, po którym będzie można skorzystać z urlopu dla poratowania zdrowia, z 7 do 20 lat. Łączny wymiar urlopu dla poratowania zdrowia nauczyciela w okresie całego zatrudnienia zostanie skrócony z 3 lat do roku. W przypadku wykorzystywania tego urlopu w częściach, kolejnego urlopu będzie można udzielić nauczycielowi nie wcześniej niż po przepracowaniu w szkole 3 lat od dnia zakończenia poprzedniego urlopu dla poratowania zdrowia.

W przypadku udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia w wymiarze dłuższym niż 30 dni, nauczyciel podlega kontrolnym badaniom lekarskim w celu ustalenia zdolności do pracy na dotychczasowym stanowisku.

Doprecyzowany został również przepis ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którym w okresie przebywania na urlopie dla poratowania zdrowia nauczyciel nie może nawiązać stosunku pracy lub podjąć innej działalności zarobkowej. Z przepisu tego powinno bowiem jasno wynikać, że nauczyciel wykonujący w okresie urlopu dla poratowania zdrowia pracę lub inną działalność zarobkową lub wykorzystujący urlop dla poratowania zdrowia niezgodnie z celem tego urlopu, traci prawo do urlopu dla poratowania zdrowia. Wówczas dyrektorowi szkoły przysługuje prawo do odwołania nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia oraz określenia terminu, w którym nauczyciel jest obowiązany do powrotu do pracy.

Jednocześnie proponuje się, że minister właściwy do spraw zdrowia, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) zakres oraz tryb przeprowadzania badania lekarskiego nauczyciela ubiegającego się o urlop dla poratowania zdrowia oraz wzór orzeczenia lekarskiego o potrzebie udzielenia tego urlopu,
- 2) wzór skierowania na badanie lekarskie,

- 3) sposób prowadzenia dokumentacji medycznej związanej z wydawaniem orzeczeń lekarskich o potrzebie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia,
- 4) wysokość opłaty za badania lekarskie.

Na skutek zmiany treści upoważnienia zawartego obecnie w art. 73 ust. 11 ustawy – Karta Nauczyciela utraci moc rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 27 października 2005 r. w sprawie orzekania o potrzebie udzielenia nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia (Dz. U. z 2005 Nr 233, poz. 1991) i konieczne będzie wydanie nowego rozporządzenia na podstawie zmienionego upoważnienia.

Powyższe zmiany spowodują, że korzystanie z urlopu dla poratowania zdrowia rzeczywiście będzie uzasadnione charakterem pracy wykonywanej przez nauczyciela. Jednocześnie zmiana trybu przyznawania tego urlopu przyczyni się do zapewnienia uczniom stabilniejszych warunków nauczania poprzez zminimalizowanie zmian kadry nauczycielskiej wynikających z korzystania z tego urlopu.

Nauczycielom, którzy do dnia wejścia w życie projektowanej ustawy uzyskają orzeczenie

o potrzebie udzielenia urlopu dla poratowania zdrowia, urlop będzie udzielany na dotychczasowych zasadach (art. 16 projektu ustawy). Nauczyciele, którzy w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy będą przebywali na urlopie dla poratowania zdrowia, zachowają prawo do tego urlopu do końca okresu, na jaki go udzielono, chyba że wcześniej zostaną odwołani z urlopu z powodów określonych w ustawie – Karta Nauczyciela (art. 17 projektu ustawy). Nauczycielom, którzy przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy wykorzystają urlop dla poratowania zdrowia w wymiarze niższym niż rok, będzie przysługiwał urlop dla poratowania zdrowia w wymiarze uzupełniającym do jednego roku (art. 18 projektu ustawy).

7. Rozszerzenie zakresu rejestrowania zajęć i czynności realizowanych przez nauczycieli (art. 1 pkt 18 projektu ustawy).

Obecnie przepisy ustawy – Karta Nauczyciela przewidują obowiązek rejestrowania zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub na ich rzecz (pensum) oraz zajęć, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 lit. a i b ustawy – Karta Nauczyciela. Pozostałe zadania realizowane przez nauczycieli w ramach czasu pracy nie podlegają formalnie rejestrowaniu, chociaż wiele z nich jest dokumentowanych w szkołach w różny sposób.

Uznaje się za zasadne, aby istniejący już obowiązek rejestrowania niektórych zajęć wykonywanych przez nauczyciela w ramach czasu pracy dotyczył nie tylko realizacji procesu dydaktycznego, ale również najistotniejszych zajęć i czynności wspierających ten proces, takich jak doskonalenie zawodowe, praca zespołowa nauczycieli czy kontakt nauczyciela z rodzicami uczniów, wykonywanych przez nauczyciela w ramach jego czasu pracy. Proponowana zmiana ułatwi planowanie i organizację ww. zajęć i czynności, zapewniając tym samym poprawę organizacji pracy szkoły w obszarach wspierających proces dydaktyczny.

Dlatego też, zgodnie z projektowanym art. 42 ust. 7a pkt 3 i 4 ustawy – Karta Nauczyciela będą również rejestrowane następujące zajęcia i czynności realizowane w ramach czasu pracy nauczyciela:

- 1) dostępność nauczyciela w szkole dla rodziców uczniów;

- 2) udział w posiedzeniach rad pedagogicznych oraz zespołach realizujących zadania na rzecz dziecka i ucznia tworzonych przez dyrektora szkoły,
- o ile nauczyciel jest zobowiązany do realizacji tych zajęć i czynności;
- 3) doskonalenie zawodowe uzgodnione z dyrektorem szkoły realizowane w obszarach określonych w ustawie.

Zajęcia i czynności realizowane przez nauczyciela będą rejestrowane w formie określonej przez dyrektora szkoły, przy czym obowiązek rejestrowania ww. zajęć i czynności nie będzie dotyczył dyrektora szkoły. Czynności te będą rejestrowane w miarę ich realizacji w okresach miesięcznych.

Należy podkreślić, że zakładana zmiana nie nakłada na nauczycieli dodatkowych zadań, lecz wprowadza jedynie obowiązek rejestrowania określonych zajęć i czynności realizowanych na rzecz uczniów i szkoły oraz kształtujących jakość pracy w szkole, które nauczyciele są już obowiązani wykonywać w ramach czasu pracy na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Obowiązek rejestrowania nie będzie obejmował w sposób ogólny wszystkich zadań realizowanych przez nauczycieli w ramach czasu pracy, lecz najważniejsze zajęcia i czynności nauczycieli wskazane enumeratywnie w ustawie.

8. Zwiększenie roli rodziców uczniów poprzez włączenie przedstawicieli rodziców do procedury dokonywania oceny pracy nauczycieli oraz zwiększenie ich udziału w postępowaniu o nadanie nauczycielowi stopnia awansu zawodowego (art. 1 pkt 2 i pkt 8 lit. d oraz art. 7 i art. 8 projektu ustawy).

W celu zapewnienia wysokiej jakości pracy szkoły istotne jest, aby w procedurze dokonywania oceny pracy nauczycieli możliwość wypowiedzenia się mieli również rodzice uczniów. Dlatego też proponuje się wzmocnienie wpływu rodziców na jakość pracy szkoły poprzez włączenie obligatoryjnej opinii rady rodziców w procesie oceny pracy nauczycieli. Udział rodziców w tej procedurze przyczyni się do pogłębionego oglądu pracy kadry pedagogicznej szkoły, który będzie teraz obejmował aspekty pracy z uczniem ważne z punktu widzenia rodziców. Przy dokonywaniu oceny pracy nauczyciela dyrektor szkoły będzie zobowiązany zasięgnąć opinii rady rodziców (zmiana art. 6a ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela). W przypadku dokonywania oceny pracy dyrektora szkoły organ prowadzący szkołę zasięga opinii rady szkoły, a w szkołach, w których nie została utworzona rada szkoły – będzie zasięgał opinii rady rodziców (zmiana art. 6a ust. 7 ustawy – Karta Nauczyciela).

Postępowania dotyczące oceny pracy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy będą prowadzone według dotychczasowych przepisów (art. 7 projektu ustawy).

Udział rodziców zostanie również zwiększony w procedurze nadawania stopni awansu zawodowego nauczycielom. Obecnie, po zakończeniu stażu na kolejny stopień awansu zawodowego, dyrektor szkoły dokonuje oceny dorobku zawodowego nauczyciela po zasięgnięciu opinii rady rodziców. Zakłada się, że przedstawiciel rady rodziców zyska również możliwość udziału w pracach komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych w charakterze obserwatora (zmiana art. 9g ust. 4 ustawy – Karta Nauczyciela). Obecnie w pracach komisji, o ile nie wchodzi w ich skład, może brać udział w charakterze obserwatora wyłącznie przedstawiciel organu prowadzącego szkołę i organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Przedstawiciel rady rodziców zyska zatem taki status, jak przedstawiciele ww. organów, którzy nie wchodzi w skład komisji. Poprzez możliwość udziału rodziców w posiedzeniach komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych, w trakcie

których nauczyciele przedstawiają m.in. działania jakie podejmowali w szkole w trakcie stażu oraz efekty tych działań, zapewniony zostanie rodzicom szerszy wgląd w pracę szkoły, co przyczyni się do poszerzenia ich wiedzy na temat funkcjonowania szkoły, w tym pracy nauczycieli i stworzy możliwości ściślejszej współpracy ze szkołą. Zmiana ta wzmocni również „głos” rodziców w procesie awansu zawodowego nauczycieli, który ma istotny wpływ na jakość pracy szkoły.

Postępowania o nadanie stopnia awansu zawodowego wszczęte i niezakończone do dnia wejścia w życie projektowanej ustawy będą prowadzone według dotychczasowych przepisów, a zatem nie będzie miał do nich zastosowania przepis umożliwiający przedstawicielowi rady rodziców wzięcie udziału w pracach komisji w charakterze obserwatora (art. 8 projektu ustawy).

9. Inne zmiany, w tym doprecyzowujące i porządkujące

1) Organ właściwy do nadania stopnia nauczyciela dyplomowanego i zmiany w procedurze awansu zawodowego (art. 1 pkt 4-6, 8, 9 i 49 oraz art. 8 projektu ustawy).

Obecnie organem właściwym do nadania nauczycielowi mianowanemu stopnia nauczyciela dyplomowanego jest organ sprawujący nadzór pedagogiczny (art. 9b ust. 4 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela). Proponuje się zmianę właściwości tego organu na organ usytuowany bliżej szkoły i za nią odpowiedzialny – tj. organ prowadzący szkołę, z zastrzeżeniem szkolnictwa artystycznego. W przypadku szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego nadanie stopnia nauczyciela dyplomowanego, w drodze decyzji administracyjnej, będzie należało do kompetencji odpowiednio: wójta, burmistrza (prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa. Powołanie komisji kwalifikacyjnej dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego będzie natomiast należało do kompetencji odpowiednio: wójta (burmistrza, prezydenta miasta), zarządu powiatu albo zarządu województwa).

Organem wyższego stopnia w sprawach dotyczących nadania stopnia nauczyciela dyplomowanego będzie organ sprawujący nadzór pedagogiczny.

Z uwagi na specyfikę szkolnictwa artystycznego, kompetencje w zakresie nadawania stopnia nauczyciela dyplomowanego nauczycielom szkół artystycznych będą tak jak dotychczas przysługiwały ministrowi właściwemu do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, bez względu na organ prowadzący szkołę artystyczną.

Jednocześnie zmieni się liczba członków komisji egzaminacyjnej dla nauczyciela ubiegającego się o stopień awansu zawodowego nauczyciela mianowanego i komisji kwalifikacyjnej dla nauczyciela ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego.

Obecnie, zgodnie z art. 9g ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, w skład komisji egzaminacyjnej dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela mianowanego wchodzi:

- 1) przedstawiciel organu prowadzącego jako jej przewodniczący;
- 2) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- 3) dyrektor szkoły;
- 4) dwaj eksperci z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania;
- 5) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela.

Proponuje się, by w skład komisji egzaminacyjnej wchodził:

- 1) przedstawiciel organu prowadzącego szkołę, jako jej przewodniczący;
- 2) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- 3) dyrektor szkoły;
- 4) jeden ekspert z listy ekspertów prowadzonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania;
- 5) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela.

Obecnie, zgodnie z art. 9g ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, w skład komisji kwalifikacyjnej dla nauczyciela ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego wchodzi:

- 1) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny, jako jej przewodniczący, a w przypadku dyrektora szkoły – także przedstawiciel organu prowadzącego szkołę;
- 2) dyrektor szkoły, z wyjątkiem przypadku, gdy o awans ubiega się dyrektor szkoły;
- 3) trzech eksperci z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania;
- 4) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela.

Proponuje się, by w skład komisji kwalifikacyjnej weszli:

- 1) przedstawiciel organu prowadzącego szkołę, jako jej przewodniczący;
- 2) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- 3) dyrektor szkoły, z wyjątkiem przypadku gdy o awans ubiega się dyrektor szkoły;
- 4) dwaj eksperci z listy ekspertów prowadzonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania;
- 5) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela.

Obecnie, zgodnie z art. 9g ust. 6a w skład komisji kwalifikacyjnej dla nauczyciela, o którym mowa w art. 9e ust. 2, ubiegającego się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego wchodzi:

- 1) przedstawiciel właściwego ministra;
- 2) kierownik jednostki, w której jest zatrudniony nauczyciel ubiegający się o awans, lub jego przedstawiciel, z wyjątkiem przypadku ubiegania się o awans przez kierownika jednostki;
- 3) trzech eksperci z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania;
- 4) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela.

Proponuje się, by w skład ww. komisji weszli:

- 1) przedstawiciel właściwego ministra, jako jej przewodniczący;
- 2) kierownik jednostki, w której jest zatrudniony nauczyciel ubiegający się o awans, lub jego przedstawiciel, z wyjątkiem przypadku ubiegania się o awans przez kierownika jednostki;
- 3) dwaj eksperci z listy ekspertów prowadzonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania;
- 4) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela.

Obecnie, zgodnie z art. 9g ust. 7a w skład komisji egzaminacyjnej lub kwalifikacyjnej dla nauczycieli, o których mowa w art. 9e ust. 3, ubiegających się o awans na stopień nauczyciela mianowanego lub nauczyciela dyplomowanego wchodzi:

- 1) przedstawiciel właściwego ministra;

- 2) dyrektor szkoły, z której nauczyciel został urlopowany lub zwolniony z obowiązku świadczenia pracy;
- 3) trzech eksperci z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania;
- 4) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela.

Proponuje się, by w skład ww. komisji weszli:

- 1) przedstawiciel ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, jako jej przewodniczący;
- 2) dyrektor szkoły, z której nauczyciel został urlopowany lub w której został zwolniony z obowiązku świadczenia pracy;
- 3) dwaj eksperci z listy ekspertów prowadzonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania;
- 4) przedstawiciel związku zawodowego - na wniosek nauczyciela.

Ponadto, zgodnie z projektowanymi zmianami art. 9h ustawy – Karta Nauczyciela, nadzór nad czynnościami podejmowanymi w postępowaniach o nadanie nauczycielom stopni awansu zawodowego przez dyrektorów szkół oraz komisjami kwalifikacyjnymi i egzaminacyjnymi będzie sprawował organ prowadzący szkołę, a nie organ sprawujący nadzór pedagogiczny. Należy bowiem zauważyć, że nadzór, o którym mowa w art. 9h ustawy – Karta Nauczyciela, nie jest nadzorem o charakterze pedagogicznym. Nadzór nad komisjami, o których mowa w art. 9g ust. 6a i 7a ustawy – Karta Nauczyciela będzie sprawował właściwy minister, zaś nad dyrektorami szkół artystycznych oraz komisjami, o których mowa w art. 9a ust. 3a – minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego.

Postępowania o nadanie stopnia awansu zawodowego wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy będą prowadzone według dotychczasowych przepisów (art. 8 projektu ustawy).

Obecnie, w myśl art. 9d ust. 5 ustawy – Karta Nauczyciela, w przypadku nieobecności nauczyciela w pracy z powodu czasowej niezdolności do pracy wskutek choroby, zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy lub urlopu innego niż urlop wypoczynkowy, trwającej nieprzerwanie dłużej niż miesiąc, staż ulega przedłużeniu o czas trwania tej nieobecności. W przypadku nieobecności dłuższej niż rok nauczyciel obowiązany jest do ponownego odbycia stażu w pełnym wymiarze.

W związku z rozszerzeniem w Kodeksie pracy zakresu urlopów pracowniczych związanych z rodzicielstwem, zasadne jest, aby odpowiednio został wydłużony okres dopuszczalnej nieobecności nauczyciela w pracy z powodu korzystania z tych urlopów. Projekt przewiduje dodanie w art. 9d ustawy – Karta Nauczyciela ust. 5a, zgodnie z którym w przypadku nieobecności w pracy nauczyciela z powodu urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub urlopu ojcowskiego, staż ulegnie przedłużeniu o czas trwania tej nieobecności. W przypadku, gdy łączny czas nieprzerwanej nieobecności w pracy z powodu korzystania z ww. urlopów oraz z przyczyn wymienionych w ust. 5, jest dłuższy niż rok i 6 miesięcy, nauczyciel jest obowiązany do ponownego odbycia stażu w pełnym wymiarze.

2) Stworzenie skróconej ścieżki awansu zawodowego dla nauczycieli posiadających staż pracy w innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne (art. 1 pkt 3, pkt 6 lit. c oraz pkt 7 projektu ustawy).

Zajęcia w innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne (punkty przedszkolne, zespoły wychowania przedszkolnego) prowadzą osoby posiadające kwalifikacje wymagane od nauczycieli przedszkoli. Nauczyciele ci realizują programy wychowania przedszkolnego uwzględniające podstawę programową wychowania przedszkolnego. Jednakże w obowiązującym stanie prawnym nie mają do nich zastosowania przepisy ustawy – Karta Nauczyciela, w tym przepisy dotyczące awansu zawodowego. W związku z powyższym, obecnie nauczyciele posiadający staż pracy w innych formach wychowania przedszkolnego i znaczący dorobek zawodowy, z dniem podjęcia pracy w szkole lub placówce, w której stosowane są przepisy ustawy – Karta Nauczyciela, uzyskują najniższy stopień awansu zawodowego, chyba że posiadają co najmniej pięcioletni okres pracy i znaczący dorobek zawodowy (w takim przypadku mogą uzyskać stopień nauczyciela kontraktowego na podstawie art. 9a ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela).

Proponuje się dodanie w art. 9a ustawy – Karta Nauczyciela ust. 2a, zgodnie z którym osoba legitymująca się co najmniej trzyletnim okresem prowadzenia zajęć wychowania przedszkolnego w innej formie wychowania przedszkolnego prowadzonej przez osobę fizyczną lub osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego, która w tym okresie nie była zatrudniona w szkole, oraz która posiada znaczący dorobek zawodowy, z dniem nawiązania stosunku pracy w szkole będzie uzyskiwała stopień nauczyciela kontraktowego.

Natomiast zgodnie z projektowanym art. 9e ust. 1a ustawy – Karta Nauczyciela nauczyciel kontraktowy legitymujący się co najmniej pięcioletnim okresem prowadzenia zajęć w innej formie wychowania przedszkolnego prowadzonej przez osobę fizyczną lub osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego, który w tym okresie nie był zatrudniony w szkole, oraz który posiada znaczący dorobek zawodowy, po nawiązaniu stosunku pracy w szkole będzie mógł złożyć wniosek o podjęcie postępowania egzaminacyjnego o awans na stopień nauczyciela mianowanego bez obowiązku odbywania stażu trwającego 2 lata i 9 miesięcy. Wniosek ten nauczyciel może złożyć w roku nawiązania stosunku pracy w szkole.

3) Ułatwienie finansowania zajęć realizowanych przez nauczycieli w ramach projektów i programów finansowanych z udziałem środków europejskich (art. 1 pkt 12 lit. f i pkt 17 oraz art. 3i art. 6 projektu ustawy).

Obecne przepisy ustawy – Karta Nauczyciela uniemożliwiają nauczycielom realizację w ramach stosunku pracy nawiązanego na podstawie tej ustawy dodatkowych zajęć z uczniem wynikających z projektów i programów finansowanych z udziałem środków budżetu Unii Europejskiej. Przydzielanie nauczycielom prowadzenia tych zajęć wiąże się z koniecznością zawierania dodatkowych umów o charakterze cywilnoprawnym, po przeprowadzeniu postępowań określonych w przepisach w sprawie zamówień publicznych. W wyniku powyższych działań zajęcia, które co do zasady mają uzupełniać ofertę szkoły i odpowiadać na potrzeby uczniów danej szkoły, mogą być realizowane przez osoby niepracujące z uczniami danej szkoły.

W związku z powyższym, w ustawie – Karta Nauczyciela dodaje się przepis art. 35a, zgodnie z którym nauczycielom wymienionym w art. 1 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, którzy w ramach programów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej prowadzą zajęcia bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, za każdą godzinę prowadzenia tych zajęć przysługuje wynagrodzenie w wysokości ustalonej w sposób jak wynagrodzenie za jedną godzinę ponadwymiarową (art. 35 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela). Zajęcia te będą przydzielane za zgodą nauczyciela. Nie będą one wliczane do tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz.

Ponadto, w art. 7e ustawy o systemie oświaty stworzona zostanie możliwość zatrudnienia w szkole lub placówce publicznej nauczyciela w celu realizacji zajęć finansowanych ze środków budżetu Unii Europejskiej (tj. nauczyciela, który nie realizuje w tej szkole lub placówce publicznej tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych), posiadającego kwalifikacje określone w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 2 i 3 ustawy – Karta Nauczyciela. Nauczyciel taki będzie zatrudniany na zasadach określonych w ustawie - Kodeks pracy, z tym że za każdą godzinę prowadzenia tych zajęć będzie otrzymywał wynagrodzenie w wysokości ustalonej jak za jedną godzinę ponadwymiarową.

Proponowane zmiany ułatwią organizację w ramach programów finansowanych z udziałem środków budżetu Unii Europejskiej zajęć dla uczniów lub wychowanków zgodnie z ich potrzebami oraz przyczynią się do podniesienia jakości tych zajęć. Dyrektor szkoły będzie mógł bowiem powierzyć prowadzenie określonych zajęć przewidzianych w wymienionych projektach i programach nauczycielowi, który prowadzi już zajęcia z danym uczniem lub wychowankiem i zna jego potrzeby. Przyczyni się to do rozszerzenia dodatkowej oferty szkół i placówek publicznych dla uczniów i wychowanków w bezpiecznym i znanym im środowisku.

Wynagrodzenie nauczycieli finansowane ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, nie będzie uwzględniane przy rozliczaniu puli środków przeznaczonych na wynagrodzenia nauczycieli, które jednostka samorządu terytorialnego zobowiązana jest wydatkować w roku budżetowym. Przepis ten zapewni, że gwarantowany przez ustawę – Karta Nauczyciela poziom wynagrodzeń nauczycieli nie będzie osiągany poprzez przydzielanie nauczycielom do realizacji powyżej pensum zajęć finansowanych ze środków budżetu Unii Europejskiej.

Ponadto, w celu ułatwienia wydatkowania środków z budżetu Unii Europejskiej, umożliwiała się zwiększanie środków na poszczególne składniki wynagrodzenia dla nauczycieli ponad ustawowo określony poziom nie tylko z dochodów własnych, ale również ze środków z budżetu Unii Europejskiej. W związku z tym wprowadza się odpowiednie dodatkowe zastrzeżenie w art. 30 ust. 10b ustawy – Karta Nauczyciela. Obecnie, zgodnie z tym przepisem, zwiększenie środków na poszczególne składniki wynagrodzenia dla nauczycieli ponad poziom średniego ustawowego wynagrodzenia nauczycieli może odbywać się wyłącznie z dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego, do których nie zaliczają się środki z budżetu Unii Europejskiej.

Do projektów realizowanych w ramach programów finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, w ramach których nauczyciele prowadzą zajęcia bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, dla których umowa o dofinansowanie została zawarta przed dniem wejścia w życie ustawy, będą miały zastosowanie dotychczasowe przepisy (art. 6 projektu ustawy).

4) Doprecyzowanie sposobu finansowania jednorazowej gratyfikacji wypłacanej osobom, którym nadano tytuł honorowy profesora oświaty (art. 1 pkt 15 i 49 projektu ustawy).

Obecnie nauczycielowi dyplomowanemu, który uzyskał tytuł honorowy profesora oświaty, organ prowadzący wypłaca jednorazową gratyfikację pieniężną w wysokości 6-miesięcznego ostatnio pobieranego wynagrodzenia zasadniczego.

Dotychczas wiele wątpliwości budziło wskazanie podstawy prawnej do planowania w budżecie państwa środków na finansowanie gratyfikacji wypłacanej osobom, którym nadano tytuł honorowy profesora oświaty. Przyjmowane dotąd rozwiązania miały charakter doraźny i były wynikiem stanowisk prezentowanych przez Ministra Finansów oraz zaleceń Najwyższej Izby Kontroli. Projekt przewiduje zatem doprecyzowanie art. 31 ustawy – Karta Nauczyciela w taki sposób, aby począwszy od roku 2014 gratyfikacja dla nauczycieli, którzy uzyskali tytuł honorowy profesora oświaty, była wypłacana przez ten sam organ, który przyznaje ww. tytuł, tj. przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, a środki na ten cel były wyodrębnione w budżecie tego ministra. Ponadto, w celu ułatwienia planowania środków na wypłatę gratyfikacji proponuje się, aby jej wysokość stanowiła sześciokrotną stawkę minimalnego wynagrodzenia zasadniczego nauczyciela dyplomowanego posiadającego tytuł zawodowy magistra z przygotowaniem pedagogicznym, a nie była uzależniona, jak dotychczas, od wynagrodzenia zasadniczego pobieranego przez nauczyciela w ostatnich 6 miesiącach.

5) Uregulowanie na poziomie ustawy zasadniczych kwestii dotyczących postępowania dyscyplinarnego nauczycieli, zmiany zmierzające do usprawnienia tego postępowania oraz wprowadzenie centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych (art. 1 pkt 34 – 46 oraz art. 10, art. 19 i art. 20 projektu ustawy).

Obecnie przepisy regulujące postępowanie dyscyplinarne nauczycieli, zawarte w rozdziale dziesiątym ustawy – Karta Nauczyciela, obejmują nauczycieli niezależnie od sposobu nawiązania stosunku pracy w szkole oraz stopnia awansu zawodowego (pewne wyłączenia dotyczą nauczycieli przedszkoli i szkół niepublicznych zatrudnionych w wymiarze niższym niż $\frac{1}{2}$ obowiązkowego wymiaru zajęć). Postępowanie dyscyplinarne jest prowadzone w pierwszej instancji przez komisje dyscyplinarne powoływane przy wojewodzie, a w drugiej instancji przez odwoławczą komisję dyscyplinarną przy ministrze właściwym do spraw oświaty i wychowania, a w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli szkół artystycznych – odwoławczą komisję dyscyplinarną przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Od prawomocnego orzeczenia komisji drugiej instancji nauczycielowi służy odwołanie do sądu apelacyjnego – sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Takie usytuowanie komisji dyscyplinarnych jest pozostałością systemu sprzed decentralizacji w oświacie, w którym szkoły i placówki oświatowe prowadzone były przez kuratorów oświaty, zaś minister właściwy do spraw oświaty i wychowania był organem nadzorującym. Przepisy regulujące postępowanie dyscyplinarne nie zostały bowiem

dotychczas w tym względzie dostosowane do zmian wprowadzonych reformą systemu oświaty dokonaną wraz z reformą ustrojową, polegającą na przekazaniu szkół i placówek prowadzonych przez kuratorów oświaty jednostkom samorządu terytorialnego.

Ponadto, wadą konstrukcji prawnej obecnego systemu jest bardzo ograniczony zakres regulacji materii postępowania dyscyplinarnego na poziomie ustawy, przy pozostawieniu ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania swobody do uregulowania w rozporządzeniu szerokiego zakresu spraw dotyczących podstawowych zasad prowadzenia postępowania dyscyplinarnego, w tym kształtujących sytuację procesową nauczyciela i innych uczestników postępowania. Sprawy te reguluje obecnie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. Nr 15, poz. 64). Rozporządzenie to wydane zostało na podstawie upoważnienia zawartego w art. 85 ustawy - Karta Nauczyciela, wobec którego podnoszone są także zastrzeżenia, że nie zawiera ono właściwych wytycznych dotyczących treści aktu wykonawczego. Taki sposób uregulowania postępowania dyscyplinarnego przestaje odpowiadać wymogom konstytucyjnym. Reasumując, szczególny charakter postępowań dyscyplinarnych związany z pociągnięciem nauczyciela do odpowiedzialności dyscyplinarnej i jego ukaraniem wymaga, by regulacje istotne z punktu widzenia praw i obowiązków uczestników tego postępowania były zamieszczone bezpośrednio w przepisach ustawowych, nie zaś w akcie wykonawczym.

Obecne regulacje są również krytykowane jako nieskuteczne i powodujące przewlekłość prowadzonych postępowań, w trakcie których nauczyciel może być zawieszony w pełnieniu obowiązków. Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania szkoły w powyższych okolicznościach oznacza dodatkowe koszty dla szkoły. Wskazane sytuacje nie służą również utrzymaniu prestiżu zawodu nauczyciela.

Intencją wprowadzanych zmian jest przede wszystkim dostosowanie regulacji dotyczących postępowań dyscyplinarnych nauczycieli do standardów konstytucyjnych i obowiązujących rozwiązań ustrojowych, wprowadzenie rozwiązań mających na celu zapewnienie sprawnego przebiegu postępowania dyscyplinarnego i wyeliminowanie przewlekłości tych postępowań.

Osiągnięcie powyższych celów możliwe będzie dzięki następującym zmianom:

- 1) uregulowaniu w przepisach ustawy podstawowych zasad prowadzenia postępowania dyscyplinarnego oraz praw uczestników tego postępowania, m.in.: zasad powoływania członków komisji, składów i właściwości komisji, zasad odwoływania się od rozstrzygnięć w sprawie zawieszenia w pełnieniu obowiązków nauczyciela, a także określeniu możliwości i zasad zaskarżenia postanowienia rzecznika dyscyplinarnego o umorzeniu postępowania wyjaśniającego; proponuje się wprowadzenie obowiązku jednokrotnego składania wyjaśnień przez ucznia, który nie ukończył 15 lat, chyba że wyjdą na jaw istotne okoliczności, których wyjaśnienie wymaga ponownego wysłuchania ucznia; takie rozwiązanie ma na celu zwiększenie ochrony małoletniego;
- 2) zmianie organów, przy których będą działały komisje dyscyplinarne, na usytuowane bliżej szkoły:
 - a) komisje dyscyplinarne I instancji działające przy organie stanowiącym jednostki samorządu terytorialnego – w przypadku nauczycieli szkół publicznych prowadzonych przez daną jednostkę samorządu terytorialnego, nauczycieli szkół publicznych prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne na podstawie zezwolenia wydanego przez tę jednostkę samorządu terytorialnego oraz nauczycieli niepublicznych przedszkoli, placówek

i szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych wpisanych do ewidencji prowadzonej przez tę jednostkę samorządu terytorialnego,

b) komisja dyscyplinarna przy właściwym ministrze – w przypadku nauczycieli szkół prowadzonych przez ministrów,

c) komisja dyscyplinarna przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – w przypadku nauczycieli szkół artystycznych prowadzonych przez osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne,
w skład których będą wchodzić nauczyciele zatrudnieni w szkołach objętych właściwością komisji.

Komisje dyscyplinarne drugiej instancji:

a) odwoławcza komisja dyscyplinarna przy wojewodzie – w przypadku nauczycieli, wymienionych powyżej w pkt 2 lit. a;

b) odwoławcza komisja dyscyplinarna przy właściwym ministrze – w przypadku nauczycieli szkół prowadzonych przez ministrów;

c) odwoławcza komisja dyscyplinarna przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego – w przypadku nauczycieli szkół artystycznych.

3) uregulowaniu w przepisach ustawy ogólnych zasad obsługi komisji dyscyplinarnych oraz wprowadzeniu upoważnienia do określenia, w drodze aktu wykonawczego, wysokości i sposobu wypłacania wynagrodzenia członków komisji dyscyplinarnych, rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców;

4) doprecyzowaniu przepisów dotyczących przedawnienia odpowiedzialności dyscyplinarnej poprzez wskazanie, że jeżeli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte w okresie przed upływem 3 miesięcy od dnia uzyskania przez właściwy organ, przy którym powołana została komisja dyscyplinarna, wiadomości o popełnieniu czynu oraz przed upływem 3 lat od popełnienia tego czynu (tj. w okresie, o którym mowa w art. 81 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela), karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje z upływem 5 lat od popełnienia tego czynu; zmiana przyczyni się do ograniczenia przewlekłości postępowań dyscyplinarnych.

Na skutek zmiany treści upoważnienia zawartego w art. 85 ustawy – Karta Nauczyciela utraci moc rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. Nr 15, poz. 64) i konieczne będzie wydanie nowego rozporządzenia na podstawie zmienionego upoważnienia.

Ponadto, na podstawie nowego upoważnienia przewidzianego w art. 81a ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela wydane zostanie rozporządzenie określające wynagrodzenie członków komisji dyscyplinarnych oraz rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców.

W art. 19 projektu ustawy zawarty został przepis, zgodnie z którym kadencja członków dotychczasowych komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli przy wojewodach, członków odwoławczej komisji dyscyplinarnej dla nauczycieli przy ministrze właściwym do spraw oświaty i wychowania oraz członków odwoławczej komisji dyscyplinarnej dla nauczycieli szkół artystycznych przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego kończy się z dniem 31 grudnia 2014 r. Jeżeli kadencja członków komisji dyscyplinarnych, o których mowa wyżej, upływa przed dniem 31 grudnia 2014 r. ulega przedłużeniu do tego dnia.

Z dniem 1 stycznia 2015 r. wszczęte i niezakończone do tego dnia:

- 1) postępowania wyjaśniające – przekazuje się do prowadzenia rzecznikom dyscyplinarnym właściwym do prowadzenia tych postępowań według przepisów projektowanej ustawy,
- 2) postępowania dyscyplinarne – przekazuje się komisjom dyscyplinarnym właściwym do prowadzenia tych postępowań według przepisów projektowanej ustawy.

Czynności podjęte w postępowaniach wyjaśniających przez dotychczasowych rzeczników dyscyplinarnych oraz w postępowaniach dyscyplinarnych przez dotychczasowe komisje dyscyplinarne, zachowują moc.

Ponadto, przepisy ustawy – Karta Nauczyciela nie zawierają odpowiednich mechanizmów gwarantujących, że nauczyciel, który został ukarany karą dyscyplinarną wydalenia z zawodu nauczycielskiego lub karą dyscyplinarną zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania, nie zostanie ponownie zatrudniony w szkole. Proponuje się wprowadzenie centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych wobec nauczycieli, w którym będą gromadzone dane o nauczycielach prawomocnie ukaranych karą wydalenia z zawodu nauczycielskiego lub karą zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania. Rejestr ten będzie skutecznym narzędziem przeciwdziałającym sytuacji zatrudnienia w szkole nauczyciela ukaranego ww. karami, zagrażającej prawom i dobru uczniów, a także ich bezpieczeństwu.

Rejestr będzie prowadzony przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Podstawą wpisu do rejestru będzie pisemne zawiadomienie o prawomocnym ukaraniu nauczyciela karą dyscyplinarną wydalenia z zawodu nauczycielskiego lub karą dyscyplinarną zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania lub pisemne zawiadomienie o zatargu kary dyscyplinarnej. Wpis o ukaraniu będzie obejmował: dane identyfikujące nauczyciela, dane dotyczące komisji orzekającej oraz informacje dotyczące orzeczonej kary. Rejestr będzie prowadzony w postaci elektronicznej bazy danych. Po zatargu kary, wpis w rejestrze zostanie usunięty (z wyjątkiem kary wydalenia z zawodu nauczycielskiego). W celu potwierdzenia niekaralności ww. karami dyscyplinarnymi, nauczyciel, przed nawiązaniem stosunku pracy w szkole, będzie obowiązany przedstawić dyrektorowi szkoły informację z centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych wobec nauczycieli.

Informacja z centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych, w formie zaświadczenia, będzie udzielana na pisemny wniosek osoby ubiegającej się o zatrudnienie na stanowisku nauczyciela, a także rzecznikom dyscyplinarnym oraz komisjom dyscyplinarnym w związku z prowadzonym postępowaniem, sądom w związku z prowadzonym postępowaniem oraz prokuratorom, Policji i innym organom uprawnionym do prowadzenia postępowania przygotowawczego w sprawach o przestępstwa w związku z prowadzonym postępowaniem. Przepisy ustawy – Karta Nauczyciela regulujące kwestię rejestru przewidują, że w drodze rozporządzeń zostaną określone:

- 1) szczegółowy tryb udzielania informacji z rejestru oraz wzór wniosku o udzielenie informacji z rejestru i zaświadczenia o informacjach zgromadzonych w rejestrze;
- 2) wzory formularzy zawiadomień o prawomocnym ukaraniu nauczyciela karą dyscyplinarną i o zatargu kary dyscyplinarnej.

Przepis dotyczący zasięgania informacji z rejestru w celu potwierdzania niekaralności ww. karami dyscyplinarnymi wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2015 r., jednakże w art. 10 projektowanej ustawy przewidziany został przepis przejściowy, zgodnie z którym w okresie

do dnia 31 grudnia 2015 r., w celu potwierdzenia niekaralności karami dyscyplinarnymi określonymi w art. 76 ust. 1 pkt 3a lub 4 ustawy – Karta nauczyciela, nauczyciel, przed nawiązaniem stosunku pracy składa dyrektorowi szkoły pisemne oświadczenie o niekaraniu tymi karami.

Zgodnie z art. 20 ust. 1 projektu ustawy, z dniem 1 stycznia 2015 r. do centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych wobec nauczycieli wpisuje się informacje o nauczycielach prawomocnie ukaranych:

- 1) karą dyscyplinarną wydalenia z zawodu nauczycielskiego - w okresie od dnia 26 stycznia 1982 r. do dnia 31 grudnia 2014 r.,
- 2) karą dyscyplinarną zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania – w okresie od dnia 1 stycznia 2009 r. do dnia 31 grudnia 2014 r.

Do dnia 31 grudnia 2014 r. wojewodowie oraz ministrowie, przy których działają komisje dyscyplinarne dla nauczycieli, przeکاżą ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania pisemne zawiadomienia o prawomocnych orzeczeniach wymierzających nauczycielom, o których mowa powyżej, kary dyscyplinarne określone w art. 76 ust. 1 pkt 3a albo 4 ustawy – Karta Nauczyciela, wskazując datę doręczenia orzeczenia ukaranemu nauczycielowi.

Z uwagi na fakt, iż wydane przed dniem wejścia w życie ustawy orzeczenia dyscyplinarne nie zawierają wszystkich informacji, które będą wpisywane do rejestru, w stosunku do osób ukaranych przed dniem wejścia w życie ustawy zakres danych wpisywanych do rejestru będzie węższy (art. 20 ust. 2 projektu ustawy).

- 6) **Rozszerzenie na wszystkich nauczycieli, bez względu na wymiar i miejsce zatrudnienia, przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz wymogów nawiązania stosunku pracy i wygaśnięcia stosunku pracy dotyczących niekaralności za przestępstwo popełnione umyślnie oraz nietoczenia się postępowania karnego lub dyscyplinarnego (art. 1 pkt 10 i pkt 48 projektu ustawy).**

W świetle art. 10 ust. 8 ustawy – Karta Nauczyciela nie można nawiązać stosunku pracy z nauczycielem, który nie spełnia warunków określonych m.in. w art. 10 ust. 5 pkt 3 i 4 ustawy, tj. z nauczycielem, przeciwko któremu toczy się postępowanie karne lub dyscyplinarne lub postępowanie o ubezwłasnowolnienie lub który był karany za przestępstwo popełnione umyślnie. Przepisy te nie mają jednak zastosowania do nauczycieli zatrudnionych w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, przedszkolach niepublicznych, niepublicznych placówkach oraz szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych. Może zatem zaistnieć sytuacja, że w ww. szkołach i placówkach pracę w zawodzie nauczyciela podejmie osoba skazana za przestępstwo popełnione umyślnie, w tym za przestępstwo, w którym pokrzywdzonym było dziecko.

Mając na uwadze dobro dziecka, zasadne zatem jest wprowadzenie jednoznacznej bariery uniemożliwiającej osobom skazanym za przestępstwo popełnione umyślnie lub przeciwko którym toczy się postępowanie karne lub dyscyplinarne lub postępowanie o ubezwłasnowolnienie, podjęcie pracy w zawodzie nauczyciela także w ww. szkołach i placówkach publicznych prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego oraz szkołach i placówkach niepublicznych, bez

względu na wymiar zatrudnienia (dodanie w art. 91b ustawy – Karta Nauczyciela ust. 2b). Spełnianie warunku niekaralności za przestępstwo popełnione umyślnie będzie potwierdzane zgodnie z art. 10 ust. 8a ustawy – Karta Nauczyciela, tj. nauczyciel, przed nawiązaniem stosunku pracy, będzie obowiązany przedstawić dyrektorowi szkoły informację z Krajowego Rejestru Karnego.

Proponuje się ponadto zmianę w art. 10 ust. 5 pkt 3 ustawy – Karta Nauczyciela polegającą na ograniczeniu wymogu nietoczenia się przeciwko nauczycielowi postępowania o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego. Obecnie wymóg ten obejmuje nietoczenie się przeciwko nauczycielowi postępowania z oskarżenia publicznego i prywatnego, co wydaje się zbyt daleko idące z punktu widzenia art. 31 ust. 3 Konstytucji RP i wyrażonej w nim zasady proporcjonalności.

Ponadto, w przypadku publicznych przedszkoli, szkół i placówek prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, przedszkoli niepublicznych, niepublicznych placówek oświatowych oraz szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych - przepisy art. 26 ustawy – Karta Nauczyciela dotyczące wygaśnięcia stosunku pracy oraz art. 75-85 tej ustawy dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej mają zastosowanie wyłącznie do nauczycieli zatrudnionych w wymiarze co najmniej ½ obowiązkowego wymiaru zajęć. Innymi słowy, nauczyciele zatrudnieni w niższym wymiarze nie podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej, a więc nie można orzec w stosunku do nich m.in. zakazu przyjmowania do pracy w zawodzie nauczycielskim przez pewien okres ani też wydalic takiego nauczyciela z zawodu. Nauczyciel, z którym zostanie rozwiązany stosunek pracy z uwagi na popełnienie przewinienia uniemożliwiającego dalszą pracę w szkole, może więc podjąć pracę w innej szkole. W celu wyeliminowania takich zjawisk i zapewnienia odpowiedniej ochrony uczniom zakłada się rozszerzenie stosowania przepisów art. 26 i art. 75-85 ustawy – Karta Nauczyciela na wszystkich nauczycieli ww. publicznych i niepublicznych szkół i placówek, bez względu na wymiar zatrudnienia (zmiana art. 91b ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela).

7) Ograniczenie stosowania przepisów ustawy – Karta Nauczyciela w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym prowadzonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania (art. 1 pkt 1, pkt 16 i pkt 47 oraz art. 21 projektu ustawy).

W wyniku uwag zgłoszonych w procesie uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych projektu założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela proponuje się wprowadzenie zmian stosowania przepisów ustawy – Karta Nauczyciela w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w placówkach doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym prowadzonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Obecnie nauczyciele zatrudnieni w ww. placówkach doskonalenia nauczycieli podlegają ustawie – Karta Nauczyciela w pełnym zakresie. W celu usprawnienia realizacji zadań przez te placówki proponuje się ograniczenie zakresu stosowania przepisów ustawy – Karta Nauczyciela w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w tych placówkach. Zakres przepisów ustawy – Karta Nauczyciela, które będą miały zastosowanie do nauczycieli placówek doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym prowadzonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, będzie analogiczny do zakresu przepisów tej ustawy stosowanych względem nauczycieli mianowanych i dyplomowanych zatrudnionych w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i okręgowych komisjach egzaminacyjnych

na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych. Do nauczycieli tych będą miały zatem zastosowanie przepisy ustawy – Karta Nauczyciela dotyczące uzyskiwania stopni awansu zawodowego, wynagrodzenia zasadniczego, nagrody jubileuszowej, nagród ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania dla nauczycieli za ich osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze, nadawania Medalu Komisji Edukacji Narodowej, prawa do ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych oraz uprawnień emerytalnych nauczycieli. Ponadto minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia, wysokość i warunki przyznawania dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego oraz służbowego. Pozostałe kwestie wynikające ze stosunku pracy tych nauczycieli będą regulowały przepisy ustawy - Kodeks pracy.

Powyższa zmiana obejmie wszystkich nauczycieli zatrudnionych w placówkach doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym prowadzonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, tj. nauczycieli Ośrodka Rozwoju Edukacji, Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej oraz Polonijnego Centrum Nauczycielskiego.

W art. 21 projektu ustawy przewidziane zostały przepisy przejściowe dla nauczycieli zatrudnionych w dniu wejścia w życie ustawy w ww. placówkach. Nauczycielom tym z dniem 1 września 2014 r. dyrektorzy ww. placówek zaproponują na piśmie nowe warunki pracy i płacy oraz wskażą termin nie krótszy niż 7 dni, do którego nauczyciele mają złożyć oświadczenie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia proponowanych warunków. Odmowa przyjęcia nowych warunków pracy i płacy spowoduje rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem z przyczyn określonych w art. 20 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, z upływem 3 miesięcy od dnia, do którego nauczyciel miał złożyć ww. oświadczenie. Do czasu przyjęcia nowych warunków pracy i płacy albo rozwiązania stosunku pracy z powodu odmowy ich przyjęcia, do praw i obowiązków nauczycieli będą stosowane dotychczasowe przepisy.

8) Zmiana przepisów dotyczących urlopów wychowawczych nauczycieli (art. 1 pkt 29 i 30 projektu ustawy).

Zmiany przepisów art. 67b i 67c ustawy – Karta Nauczyciela dotyczących urlopu wychowawczego są konsekwencją zmian w zakresie urlopu wypoczynkowego nauczycieli. W związku z tym, że nauczyciel szkoły feryjnej będzie mógł korzystać z urlopu wypoczynkowego nie tylko w okresie ferii szkolnych, zaś w okresie ferii będzie miał możliwość świadczenia pracy w szerszym niż dotychczas zakresie, nie jest już zasadne, aby rezygnacja z urlopu wychowawczego następowała z końcem roku szkolnego. Dlatego proponuje się zmianę tego terminu na dzień 1 lipca (zmiana art. 67b pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela). Ponadto z uwagi na zmiany w zakresie urlopu wypoczynkowego przepis zawarty w art. 67c ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela nie jest już uzasadniony. Zmiana przepisu art. 67a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela ma jedynie charakter doprecyzowujący.

III. Termin wejścia w życie ustawy

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2014 r. Większość projektowanych zmian powinna bowiem wchodzić w życie wraz z początkiem roku kalendarzowego, który jest jednocześnie początkiem roku budżetowego. Termin ten jest szczególnie istotny w przypadku zmian w zakresie wynagradzania nauczycieli, gdyż umożliwi w sposób jednolity rozliczanie środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli

w całym roku kalendarzowym. Termin ten pozwoli także na uwzględnienie skutków projektowanych zmian w budżetach organów, których te zmiany dotyczą.

Projektowana ustawa przewiduje również wyjątki od terminu wejścia w życie ustawy wyznaczonego na 1 stycznia 2014 r.

Z dniem 1 września 2014 r. wejdą w życie przepisy:

- 1) art. 1 pkt 1,16 i 47, ograniczające stosowanie przepisów ustawy – Karta Nauczyciela w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w publicznych placówkach doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym prowadzonych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania - placówki te są bowiem placówkami, w których organizacji pracy przewidziano ferie letnie i zimowe, w związku z czym zmiana warunków pracy tych nauczycieli ewentualnie rozwiązanie stosunku pracy nie powinno nastąpić w trakcie roku szkolnego;
- 2) art. 1 pkt 2, uwzględniający zmiany w procedurze dokonywania oceny pracy nauczycieli i dyrektorów szkół – zmiany te powinny wchodzić w życie z początkiem roku szkolnego;
- 3) art. 1 pkt 17, wprowadzający zmiany w ustawie – Karta Nauczyciela ułatwiającej organizację w ramach programów finansowanych z udziałem środków budżetu Unii Europejskiej zajęć dla uczniów lub wychowanków.

Ponadto, z uwagi na konieczność zachowania dłuższego okresu *vacatio legis*, umożliwiającego dostosowanie się organów do zmienionych regulacji, jak również z uwagi na konieczność wejścia w życie przepisów z początkiem roku budżetowego, z dniem 1 stycznia 2015 r. wejdą w życie przepisy:

- 1) art. 1 pkt 4, 8 i 9 – dotyczące zmiany organów właściwych do nadania stopnia awansu zawodowego i przeprowadzenia postępowania na podstawie art. 9h ustawy – Karta Nauczyciela, a także składów komisji dla nauczycieli ubiegających się o kolejny stopień awansu zawodowego;
- 2) art. 1 pkt 6 – dotyczący wydłużenia okresu nieobecności nauczyciela w pracy w trakcie odbywania stażu, po upływie którego nauczyciel obowiązany jest do odbycia stażu w pełnym wymiarze;
- 3) art. 1 pkt 10 lit. b oraz pkt 34-46 – dotyczące zmian w zakresie postępowania dyscyplinarnego dla nauczycieli, centralnego rejestru orzeczeń dyscyplinarnych wobec nauczycieli oraz sposobu potwierdzania niekaralności karami dyscyplinarnymi, o których mowa w art. 76 ust. 1 pkt 3a lub 4 ustawy – Karta Nauczyciela.

Przedmiot niniejszej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Stosownie do § 11a uchwały Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.) projekt ustawy zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

DEPARTAMENT
WSPÓŁPRACY SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYM

Anna Chruścińska
DYREKTOREK

24.09.2014

DYREKTOR
DEPARTAMENTU PRAWNEGO

Joanna Rozwadowska-Skrzeczynska
radca prawny

24.09.2014

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje regulacja

Regulacja ma zastosowanie do:

- 1) nauczycieli zatrudnionych w publicznych i niepublicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych
- 2) organów prowadzących szkoły
- 3) organów sprawujących nadzór pedagogiczny
- 4) wojewodów
- 5) komisji dyscyplinarnych oraz rzeczników dyscyplinarnych

2. Konsultacje społeczne

Projekt ustawy zostanie skierowany do zaopiniowania przez związki zawodowe zrzeszające nauczycieli w trybie przewidzianym w ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854, z późn. zm.) i partnerów społecznych tj. przez:

- 1) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
- 2) Forum Związków Zawodowych,
- 3) Wolny Związek Zawodowy "Solidarność - Oświata",
- 4) Związek Zawodowy Nauczycieli Średnich Szkół Leśnych w Polsce,
- 5) Związek Zawodowy "Rada Poradnictwa",
- 6) Związek Nauczycielstwa Polskiego,
- 7) Chrześcijański Związek Zawodowy "Solidarność im. ks. J. Popiełuszki",
- 8) Sekcję Krajową Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność",
- 9) Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania "Oświata",
- 10) Sekcję Oświaty KNSZZ "Solidarność 80",
- 11) NSZZ Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych,
- 12) Wolny Związek Zawodowy "Sierpień 80" Komisja Krajowa,
- 13) Komisję Krajową Federacji Regionów i Komisji Zakładowych "Solidarność 80",
- 14) Komisję Krajową NSZZ "Solidarność 80",
- 15) Konfederację Związków Zawodowych Górnictwa w Polsce,
- 16) Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego,
- 17) Społeczne Towarzystwo Oświatowe,
- 18) Federację Związków Pracodawców Ochrony Zdrowia „Porozumienie Zielonogórskie”,
- 19) Stowarzyszenie Oświatowców Polskich,
- 20) Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół Średnich,
- 21) Polskie Stowarzyszenie Dyrektorów Szkół,

- 22) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty,
- 23) Konfederację Stowarzyszeń Nauczycielskich,
- 24) Sekretarza Generalnego Konferencji Episkopatu Polski,
- 25) Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej,
- 26) Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym,
- 27) Federację Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych,
- 28) Radę Szkół Katolickich w Polsce,
- 29) Radę Rodziców przy Ministrze Edukacji Narodowej,
- 30) Krajową Radę Regionalnych Izb Obrachunkowych,
- 31) Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy,
- 32) Unię Metropolii Polskich,
- 33) Unię Miasteczek Polskich,
- 34) Związek Miast Polskich,
- 35) Związek Gmin Wiejskich RP,
- 36) Związek Powiatów Polskich

Projekt ustawy zostanie także przekazany Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Rzecznikowi Praw Dziecka, Generalnemu Inspektorowi Ochrony Danych Osobowych oraz skierowany do opinii Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wprowadzenie proponowanych zmian nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Proponowana nowelizacja rozwiązań prawnych spowoduje zmianę alokacji środków, które w chwili obecnej są przeznaczone na finansowanie zadań oświatowych, przyczyniając się tym samym do racjonalizacji wydatków przy jednoczesnym utrzymaniu jakości edukacji. Planuje się, że dzięki tej alokacji środków m.in. wzmocnione zostaną motywacyjne mechanizmy w systemie wynagrodzenia nauczycieli.

W związku z planowanymi zmianami przewiduje się, że jednostki samorządu terytorialnego przesuną uwolnione środki na wzmocnienie finansowania zadań oświatowych stosownie do lokalnych potrzeb, np. poprawę warunków nauczania uczniów, poprawę warunków pracy nauczycieli, wzmocnienie motywacyjnego charakteru systemu wynagrodzeń nauczycieli.

Poniżej omówiono skutki poszczególnych rozwiązań zawartych w projekcie ustawy.

Zastąpienie średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego wskaźnikami kalkulacyjnymi środków ogółem przeznaczonych na

wynagrodzenia nauczycieli oraz zmiana sposobu rozliczania środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli

W obecnym stanie przepisy ustawy – Karta Nauczyciela określają wysokość średniego wynagrodzenia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego oraz zobowiązują jednostki samorządu terytorialnego do osiągnięcia wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego (art. 30 i 30a ustawy – Karta Nauczyciela).

Aktualna wysokość średniego wynagrodzenia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego, obowiązująca od dnia 1 września 2012 r., jest następująca:

Nauczyciel stażysta	Nauczyciel kontraktowy	Nauczyciel mianowany	Nauczyciel dyplomowany
2 717,59 zł	3 016,52 zł	3 913,33 zł	5 000,37 zł

W konsekwencji planowanej zmiany przepisów nastąpi likwidacja pojęcia średniego wynagrodzenia nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego, a jednostki samorządu terytorialnego zamiast rozliczać się ze średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego będą się rozliczały z łącznej puli środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli. Pula środków dla całego roku budżetowego zostanie skalkulowana wg. następującego wzoru:

$$100\% \times \sum_{i=1}^{12} kb_i \times \ln s_i + 111\% \times \sum_{i=1}^{12} kb_i \times \ln k_i + 144\% \times \sum_{i=1}^{12} kb_i \times \ln m_i + 184\% \times \sum_{i=1}^{12} kb_i \times \ln d_i$$

gdzie:

kb_i - kwota bazowa w i -tym miesiącu

$\ln s_i, \ln k_i, \ln m_i, \ln d_i$ - liczba etatów nauczycieli stażystów (s), kontraktowych (k), mianowanych (m), dyplomowanych (d) w i -tym miesiącu

Z projektowanego rozwiązania wynika, że omawiana pula środków będzie równa sumie środków zaplanowanych na wynagrodzenia nauczycieli zatrudnionych na poszczególnych stopniach awansu, z której rozliczają się obecnie jednostki samorządu terytorialnego. Wprowadzenie proponowanych zmian w sposobie rozliczania się ze środków na średnie wynagrodzenia nie będzie więc powodowało dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa. Planowane zmiany umożliwią wynagradzanie nauczycieli, tak aby większe środki na wynagrodzenia były przeznaczane dla najlepszych

nauczycieli, a nie dla nauczycieli z grupy awansu zawodowego, w której zachodzi konieczność zwiększenia środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli w celu osiągnięcia wysokości średnich wynagrodzeń.

Zakłada się, że zwiększenie elastyczności w rozliczaniu wynagrodzeń nauczycieli spowoduje, że docelowo zdecydowana większość należnych wynagrodzeń będzie wypłacana w ciągu roku kalendarzowego i nie będzie potrzeby dodatkowego rozliczania niewypłaconych środków.

Z danych ze sprawozdań z osiągnięcia wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli, przekazywanych przez jednostki samorządu terytorialnego do regionalnych izb obrachunkowych wynika, że łączna kwota dodatku uzupełniającego, jaką jednostki samorządu terytorialnego powinny wypłacić w latach 2009 – 2012 wynosiła:

- w 2009 r. - 250 mln zł (ok 1,1 % wydatków poniesionych na wynagrodzenia),
- w 2010 r. - 249 mln zł (ok 1,0 % wydatków poniesionych na wynagrodzenia),
- w 2011 r. - 244 mln zł (ok 0,9 % wydatków poniesionych na wynagrodzenia),
- w 2012 r. - 225 mln zł (ok 0,8 % wydatków poniesionych na wynagrodzenia).

W wyniku rozliczenia wynagrodzeń nauczycieli za 2012 r., do jednorazowego dodatku uzupełniającego w skali kraju uprawnieni byli nauczyciele zatrudnieni na ok. 172 tys. etatach, co stanowiło ok. 31 % wszystkich etatów nauczycieli zatrudnionych w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie ustawy-Karta Nauczyciela.

Średnia wysokość jednorazowego dodatku uzupełniającego wypłaconego za 2012 r., w przeliczeniu na liczbę wszystkich etatów nauczycieli zatrudnionych na poszczególnych stopniach awansu zawodowego wynosiła:

- dla nauczyciela stażysty - 467 zł,
- dla nauczyciela kontraktowego - 71 zł,
- dla nauczyciela mianowanego - 401 zł,
- dla nauczyciela dyplomowanego - 507 zł.

Zmiana w sposobie rozliczania się z środków na średnie wynagrodzenia może powodować w krótkim okresie uwolnienie środków dla jednostek samorządu, które na niektórych stopniach awansu nadpłacały ponad średnie wynagrodzenia, a nie dopłacały na pozostałych. Nowe rozwiązanie pozwala tym jednostkom bilansować środki

przeznaczone na wynagrodzenia nauczycieli. W ubiegłych latach kwota dodatku uzupełniającego, która mogłaby zostać zbilansowana poprzez nadpłaty ponad średnie wynagrodzenia łącznie w kraju wynosiła (tabela 1):

Rok	Dodatek uzupełniający	Liczba j.s.t., w których środki zostałyby zbilansowane	Procent gmin, w których środki zostałyby zbilansowane
2009	41 mln zł	1 690	60%
2010	47 mln zł	1 755	63%
2011	55 mln zł	1 835	65%
2012	57 mln zł	1 862	66%

Trudno precyzyjnie oszacować w jakiej kwocie samorzady zbilansują wydatki na wynagrodzenia nauczycieli w kolejnych latach, gdyż już w obecnym stanie prawnym jednostki samorządu terytorialnego mogą monitorować osiągnięcie wysokości średnich wynagrodzeń na poszczególnych stopniach awansu i kształtować system wynagradzania nauczycieli w taki sposób, aby nie nadpłacać ponad poziom środków wydatkowanych na średnie wynagrodzenia określone w art. 30 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela na niektórych stopniach i jednocześnie wykazywać konieczności dopłacania środków na innych stopniach. Ewentualne pozytywne skutki finansowe dla jednostek samorządu terytorialnego mogą powstać dopiero w roku 2015, gdyż dopiero w tym roku jednostki samorządu będą wypłacać dodatek uzupełniający wyliczony w sposób wprowadzony obecnym projektem ustawy.

Zmiana sposobu określenia wysokości tzw. dodatku wiejskiego i uwzględnienie go w rozliczaniu środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli

Obecnie nauczycielowi zatrudnionemu na terenie wiejskim oraz w mieście liczącym do 5 000 mieszkańców, przysługuje tzw. dodatek wiejski w wysokości 10% wynagrodzenia zasadniczego. Wysokość dodatku jest zależna od posiadanego wykształcenia, stopnia awansu zawodowego a także wymiaru zatrudnienia, z zastrzeżeniem, że dodatek ten

przysługuje nauczycielom zatrudnionym na co najmniej 0,5 etatu. Organ prowadzący szkołę może podwyższyć ten dodatek nauczycielowi zatrudnionemu na terenie wiejskim, na którym występuje deficyt kadr.

Projektowane rozwiązanie przewiduje ustalenie czterech kwot dodatku wiejskiego w zależności od posiadanego stopnia awansu zawodowego nauczycieli. Wysokość dodatku wiejskiego nie byłaby już uzależniona od posiadanego wykształcenia, natomiast tak jak do tej pory zależałaby od wymiaru zatrudnienia.

Proponuje się ustalić stawki dodatku wiejskiego na poziomie stawek obecnie obowiązujących dla nauczycieli z tytułem zawodowym magistra i z przygotowaniem pedagogicznym. Wysokość dodatku będzie wynosić:

- dla nauczyciela stażysty – 227 zł,
- dla nauczyciela kontraktowego – 233 zł,
- dla nauczyciela mianowanego – 265 zł,
- dla nauczyciela dyplomowanego – 311 zł.

Projektowane rozwiązanie jest korzystne dla nauczycieli, którzy posiadają niższy niż ww. poziom wykształcenia (ok. 2% nauczycieli w kraju). Ustalenie wysokości dodatku wiejskiego na poziomie czterech stałych kwot spowoduje zamrożenie puli środków na dodatek wiejski na kolejne lata (z wyjątkiem skutku wzrostu z tytułu uzyskiwania przez nauczycieli kolejnych stopni awansu) i jednocześnie spowoduje uniezależnienie ich wysokości od wzrostu kwoty bazowej ustalanej w ustawie budżetowej.

Puła środków na dodatek wiejski na 2013 r. w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej jest szacowana na kwotę 634 mln zł (wg. danych z SIO, według stanu na dzień 31 marca 2013 r.). Liczba etatów nauczycieli otrzymujących dodatek wiejski wynosi 184 tys.

Ograniczenie niektórych socjalnych uprawnień nauczycieli, nieadekwatnych do współczesnych realiów społeczno-gospodarczych

Zniesienie praw do lokalu mieszkalnego, prawa do użytkowania działki gruntu szkolnego, prawa do zajmowania mieszkań w budynkach szkolnych i użytkowanych przez szkoły nastąpi z uwzględnieniem ochrony praw nabytych.

W przypadku dodatku mieszkaniowego, przy założeniu zachowania praw nabytych, wystąpią oszczędności ze względu na brak konieczności zapewnienia tych świadczeń nowozatrudnionym nauczycielom. Szacuje się, że rocznie średnio zatrudnianych jest ok. 7 tys. nowych nauczycieli, a średni miesięczny dodatek mieszkaniowy wynosi ok. 60 zł. Przy założeniu, że 1/3 nowozatrudnionych nauczycieli byłaby uprawniona do otrzymania omawianego dodatku, oszczędności finansowe w 2014 r. szacuje się na kwotę 1,4 mln zł zaś w 2015 r. na 2,8 mln zł.

W przypadku zasiłku na zagospodarowanie w 2014 r. przewiduje się oszczędności w kwocie 7 mln zł. Jednak ze względu na to, że nauczycielom, którzy uzyskali prawo do dodatku do końca 2013 r., może być on wypłacany przez kolejne 2 lata, ostatecznie oszczędność może być mniejsza.

Doprecyzowanie przeznaczenia urlopu dla poratowania zdrowia, zmiana kryteriów jego przyznawania, wymiaru oraz zmiany w zakresie orzekania

Na urlopie dla poratowania zdrowia przebywają nauczyciele, którzy przepracowali przynajmniej 7 lat w szkole. Z danych SIO, wg. stanu na dzień 31 marca 2013 r., wynika, że jest ich ok 13 tys. Szacunkowe koszty tego urlopu w stanie obecnym przedstawia tabela 2.1.

Tabela 2.1 Szacowane pula środków przeznaczonych na wynagrodzenia nauczycieli przebywających na urlopie dla poratowania zdrowia w obecnym stanie prawnym

	stan obecny (SIO, 31.03.2013)
liczba nauczycieli na urlopie dla poratowania zdrowia (pełnozatrudnieni)	13 360
10-cio miesięczne koszty urlopu dla poratowania zdrowia (pochodne +ZFŚS+ dod. wiejski+ doskonalenie zawodowe)	601 mln zł

W wyniku wydłużenia do 20 lat stażu pracy w szkole, po jakim można otrzymać urlop dla poratowania zdrowia, zmniejszy się liczba nauczycieli korzystających z tego świadczenia (zakłada się, że z tego powodu liczba nauczycieli korzystających z urlopu dla poratowania zdrowia zmniejszy się o ok. 5,8 tys.), co może spowodować oszczędności dla budżetu samorządów. Przy założeniu, że wszyscy nauczyciele

przebywający na urlopie dla poratowania zdrowia są zastępowani przez nowozatrudnionych nauczycieli planowana zmiana może skutkować w 2014 r. oszczędnościami w kwocie 150 mln zł oraz w 2015 r. w kwocie 253 mln zł (10-cio miesięczne koszty urlopu dla poratowania zdrowia z pochodnymi, ZFŚS, dodatkiem wiejskim i doskonaleniem zawodowym, z uwzględnieniem kosztów wydawania orzeczeń przez lekarzy medycyny pracy -3,6 mln zł). Opłaty za badania lekarskie związane z orzekaniem o potrzebie udzielania urlopu dla poratowania zdrowia będą ponosiły jednostki samorządu terytorialnego, jednakże koszty te będą znacznie niższe niż oszczędności wynikające ze zmiany przepisów w zakresie jego udzielania.

Należy pamiętać, że nie wszystkie godziny z etatów nauczycieli przebywających na urlopie dla poratowania zdrowia zastępowane będą przez nauczycieli nowozatrudnionych; część może być przydzielana w formie godzin ponadwymiarowych już zatrudnionym nauczycielom. O tym decyduje jednak indywidualna polityka poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

Efekt zmniejszenia łącznego wymiaru urlopu dla poratowania zdrowia z 3 lat do 1 roku jest trudny do oszacowania. Z uwagi na zbyt małą liczbę lat ujętych w bazach SIO, nie można ustalić ilu nauczycieli skorzystało kilkakrotnie z tego urlopu i w jakim wymiarze.

Zmniejszenie liczby nauczycieli korzystających z urlopu dla poratowania zdrowia może być również związane ze zmianą sposobu orzekania tych urlopów.

Zmiany w procedurze awansu zawodowego nauczycieli

Zmianie ulegnie skład komisji egzaminacyjnej na stopień nauczyciela mianowanego i komisji kwalifikacyjnej na stopień nauczyciela dyplomowanego. Ograniczona zostanie liczba ekspertów wchodzących w skład komisji; w skład komisji egzaminacyjnej zamiast 2 ekspertów będzie powoływany 1 ekspert, w skład komisji kwalifikacyjnej na stopień nauczyciela dyplomowanego zamiast 3 ekspertów organ powoła 2 ekspertów. Łączne pozytywne skutki tych zmian dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego szacuje się na kwotę ok 1,7 mln zł.

Zmiana organu właściwego do nadania stopnia nauczyciela dyplomowanego nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa, gdyż obecnie środki na to zadanie dla komisji kwalifikacyjnych na stopień nauczyciela dyplomowanego są planowane w rezerwie celowej.

Rozszerzenie ustawowych regulacji dotyczących postępowania dyscyplinarnego oraz zmiany zmierzające do usprawnienia tego postępowania

Planowana zmiana organów właściwych w sprawie przeprowadzania postępowania dyscyplinarnego będzie polegać na tym, że postępowanie będzie prowadzone w pierwszej instancji przez komisje dyscyplinarne działające przy organie prowadzącym szkołę, zaś w drugiej instancji przez komisje dyscyplinarne działające przy wojewodach. Spowoduje to zmniejszenie liczby spraw prowadzonych przez wojewodów. Pomimo, że liczba spraw i odwołań w kolejnych latach jest trudna do przewidzenia, to dla przykładu w 2012 r. komisje dyscyplinarne pierwszej instancji wydały 472 orzeczenia dyscyplinarne, od których było 75 odwołań. Powstanie nowe zadanie dla jednostek samorządu terytorialnego polegające na obsłudze komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji. Na podstawie liczby postępowań prowadzonych w pierwszej instancji w 2012 r. (472) można wnioskować, że w poszczególnych jednostkach samorządu będzie się odbywać jedno takie postępowanie w ciągu kilku lat. Przy założeniu, że koszt wynagrodzeń rzeczników dyscyplinarnych i przewodniczących komisji przyjmuje się jako 450 zł a wynagrodzenia członków komisji 360 zł, łączny roczny koszt postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych wyniesie ok. 19 mln zł. Jednostki samorządu terytorialnego będą mogły pokrywać związane z ww. zadaniem koszty ze środków zaoszczędzonych w przypadku innych zmian, np. zmian w zasiłku na zagospodarowanie, urlopie dla poratowania zdrowia, czy zmian w zakresie dodatku mieszkaniowego. W odniesieniu do wojewodów, przy przyjęciu założeń takich jak w przypadku komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji, łączny roczny koszt postępowań odwoławczych (75) wyniesie ok. 200 tys. zł. Z uwagi na fakt przejęcia przez jednostki samorządu terytorialnego organizacji dotychczasowych komisji dyscyplinarnych pierwszej instancji, wojewodowie nie poniosą większych wydatków z tytułu nowego zadania niż ponosili dotychczas.

Rozszerzenie zakresu rejestrowania zajęć i czynności realizowanych przez nauczycieli

Projektowana zmiana, dotycząca rejestracji zajęć i czynności realizowanych przez nauczycieli, nie nakłada na nich dodatkowych zadań, lecz wprowadza jedynie obowiązek rejestrowania określonych zajęć i czynności realizowanych na rzecz uczniów i szkoły oraz kształtujących jakość pracy w szkole, które nauczyciele są już obowiązani wykonywać w ramach czasu pracy na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

Obowiązek rejestrowania nie będzie obejmował w sposób ogólny wszystkich zadań realizowanych przez nauczycieli w ramach czasu pracy, lecz najważniejsze zajęcia i czynności nauczycieli wskazane enumeratywnie w ustawie. Większość z tych zadań jest już obecnie rejestrowana w szkole, np. spotkania z rodzicami, spotkania rad pedagogicznych, doskonalenie zawodowe. Zmianie w tym przypadku ulegnie forma rejestrowania, która zostanie określona przez organ prowadzący szkołę. Nie przewiduje się więc w tym zakresie skutków finansowych.

Łączna szacunkowa kwota środków, które mogłyby zostać przeznaczone na inne cele oświatowe w związku z planowanymi zmianami, może wynieść w 2014 r. ok. 160 mln zł, a w 2015 r. ok. 322 mln zł.

Planowane zmiany	Szacowane skutki finansowe	
	2014 r.	2015 r.
1. Zmiana sposobu rozliczania środków wydatkowanych na wynagrodzenia nauczycieli (bez podziału na stopnie awansu)	0,0 mln zł	57,5 mln zł
2. Likwidacja dodatku mieszkaniowego	1,4 mln zł	2,8 mln zł
3. Likwidacja zasiłku na zagospodarowanie	7,0 mln zł	7,0 mln zł
4. Zmiana kryteriów przyznawania urlopu dla poratowania zdrowia	150,0 mln zł	253,0 mln zł
5. Zmiany w składach komisji kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych	1,7 mln zł	1,7 mln zł
Razem	160,1 mln zł	322,0 mln zł

Środki te mogą zostać wykorzystane na wzmocnienie motywacyjnych składników wynagrodzenia nauczycieli lub poprawę ich warunków pracy, odpowiednio do lokalnych potrzeb. Będzie to służyło podnoszeniu jakości pracy szkoły, poszerzeniu oferty edukacyjnej dla uczniów, a także wzmocnieniu prestiżu zawodu nauczyciela. Opisana alokacja środków w głównej mierze będzie polegała na wykorzystaniu środków uzyskanych w wyniku zmian w przepisów dotyczących urlopu dla poratowania zdrowia. Ograniczenie kryteriów przyznawania tych urlopów spowoduje oszczędności, które będą mogły zostać wykorzystane na zwiększenie składników wynagrodzenia nauczycieli, m. in. na zwiększenie dodatku motywacyjnego, dodatków funkcyjnych, puli nagród. Oszczędności te będą rozkładały się nierównomiernie i w niektórych jednostkach samorządu terytorialnego mogą nie wystąpić.

W części jednostek samorządu terytorialnego nauczyciele w ostatnich latach mogli nie korzystać z urlopów dla poratowania zdrowia, w części mogą nie stracić prawa do skorzystania z tego urlopu, pomimo zaostżenia kryteriów przyznawania.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Zmiana ustawy nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Zmiana ustawy nie będzie miała wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Zmiana ustawy nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

DEPARTAMENT
WSPÓŁPRACY Z SAMORZĄDAMI TERYTORIALNYM

Anna Chrościcka
DYREKTOR

27.09.2021.

